

Hjortens trekkmønstre i Norge

Sluttkonferanse Hjortmerk 8 juni 2011

Atle Mysterud, Leif Egil Loe, Erling Meisingset, Barbara Zimmermann, Richard Bischof

Prosjekt HjortAreal 2007-2011 (NFR/DN):

Innmark og utmark som basis for produksjon av hjort i Norge

1. Kartlegging av hjorteland og hjortens områdebruk
2. Beitetrykk og økologisk bærekraft
3. Hjortejakt som ressurs

Atle Mysterud, Leif Egil Loe, Richard Bischof, Vebjørn Veiberg, Barbara Zimmermann, Erling Meisingset

Merking med GPS halsbånd

Høgskolen i Hedmark
Campus Evenstad

Region	Marked 2010			Marked 2005-2010			Plan 2011	Sum
	Koller	Bukker	Totalt	Koller	Bukker	Totalt	Totalt	Totalt
Buskerud	2	1	3	22	1	23	0	23
Hordaland/Sogn	19	10	29	55	27	82	27	109
Sunnfjord/Sogn	18	3	21	110	17	127	0	127
Møre/Sør-Trøndelag	23	19	42	101	58	159	26	185
Hedmark	10	0	10	39	0	39		39
Rogaland	0	0	0	31	0	31	0	31
Sum	72	33	105	358	103	461	53	514

I dag

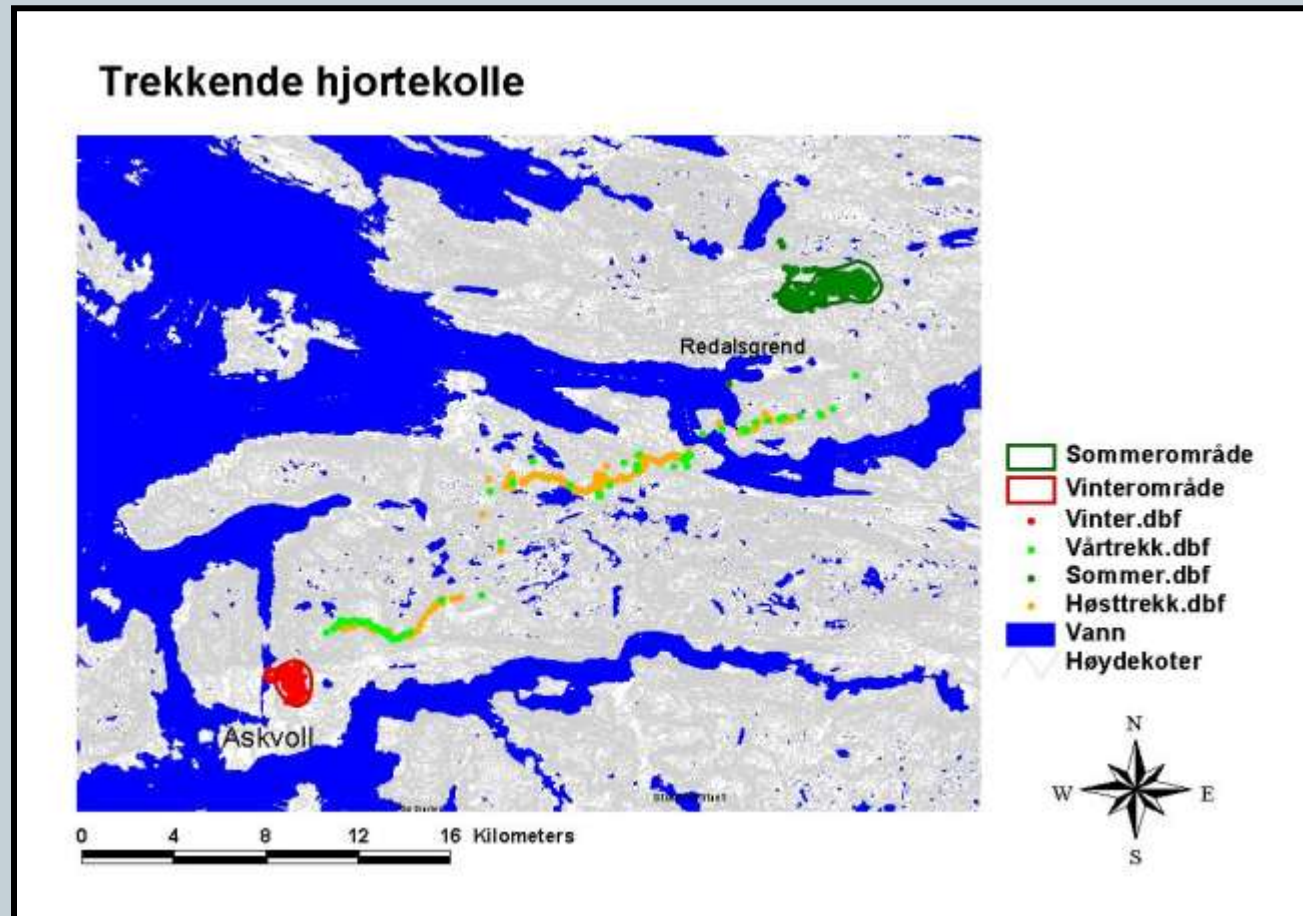
- **Sesongmessig trekk**
 - Definisjon
 - Noen mønstre
 - Fokus: ANDEL som trekker
- **Delvis trekk - hypoteser**
 - H1. Plante fenologi
 - H2. Konkurrans
 - H3. Sosiale hindre
 - H4. (Rovdyr)
 - H5. Parasitter – flått
- **Konklusjon?**

Sesongtrekk

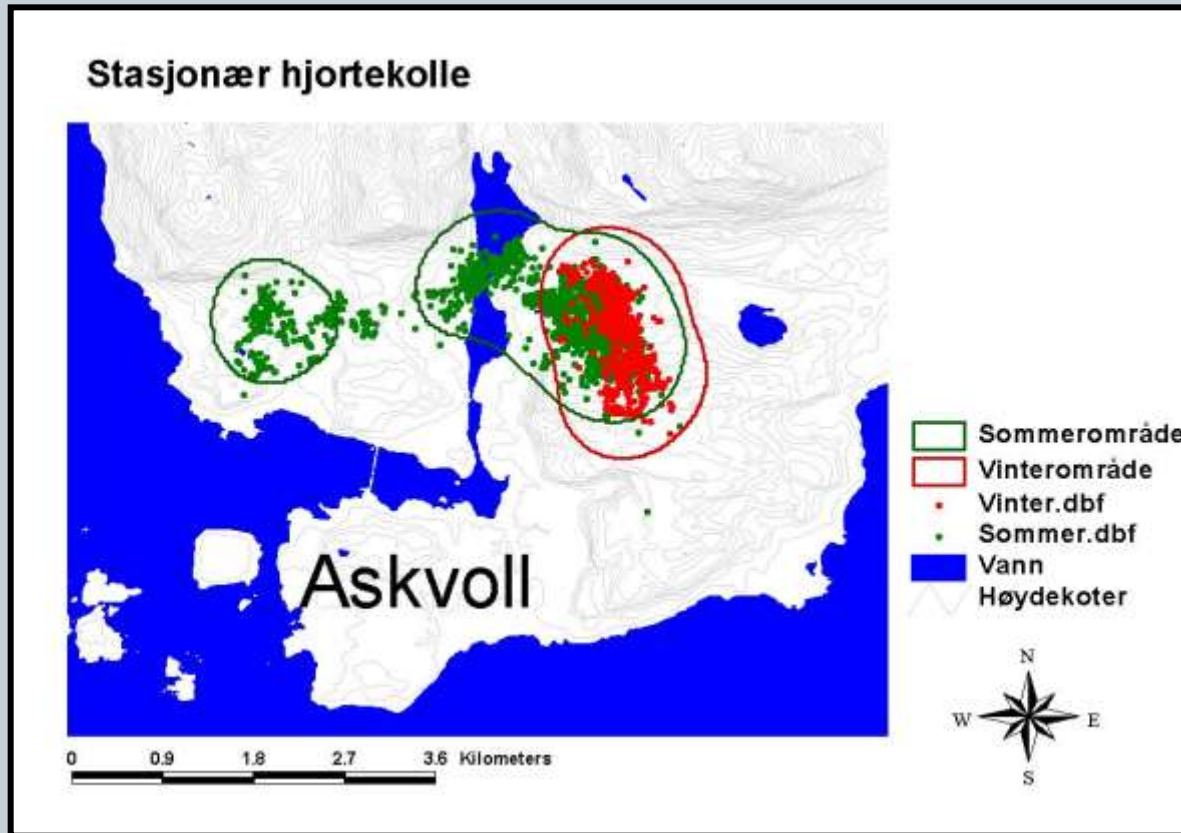
- Adskilte sommer- og vinterområder

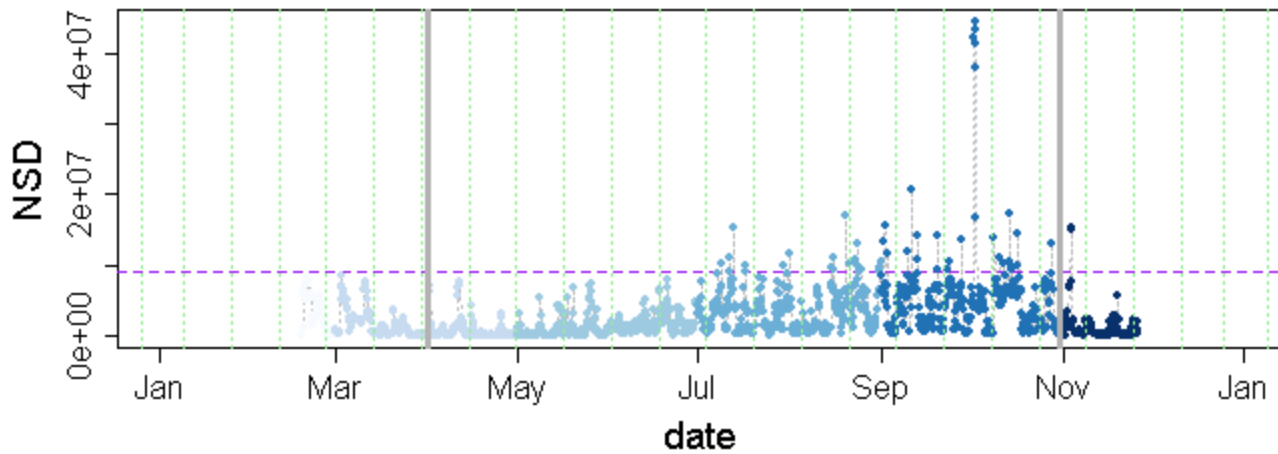
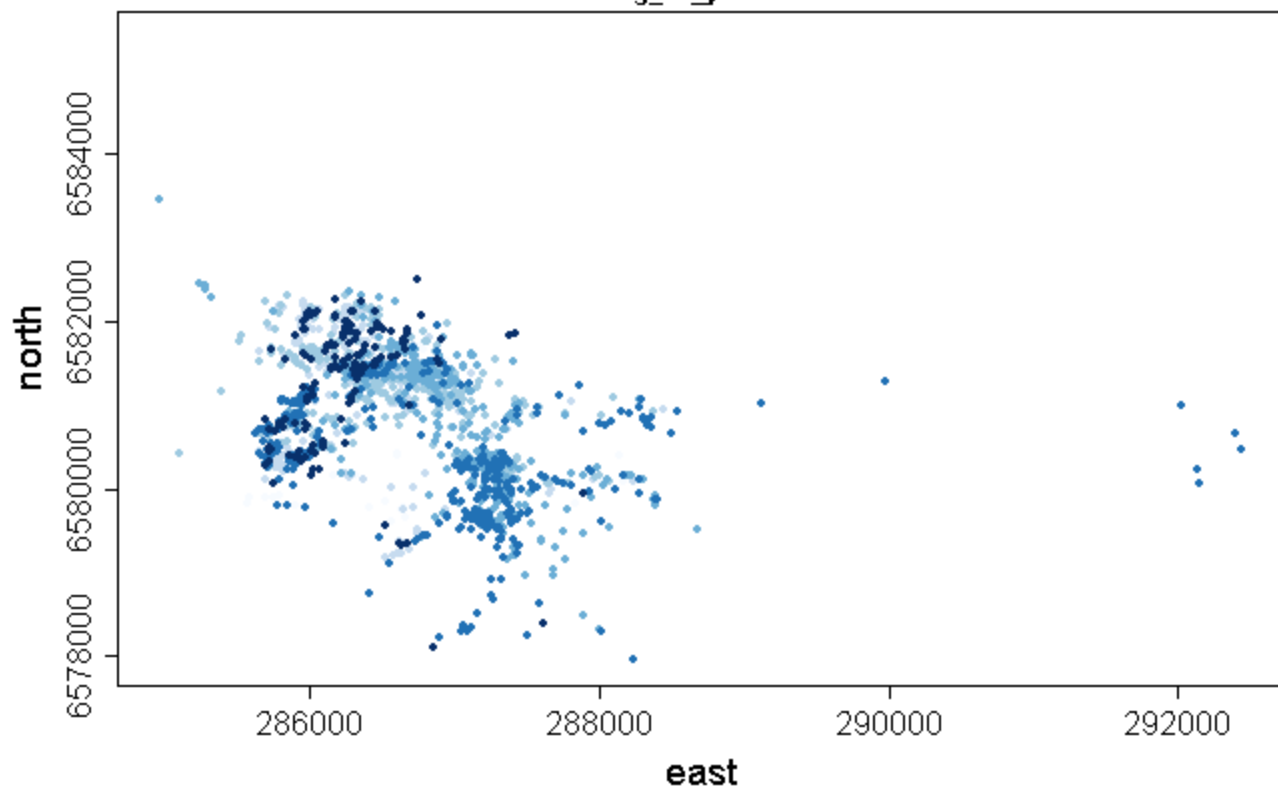
Stasjonære

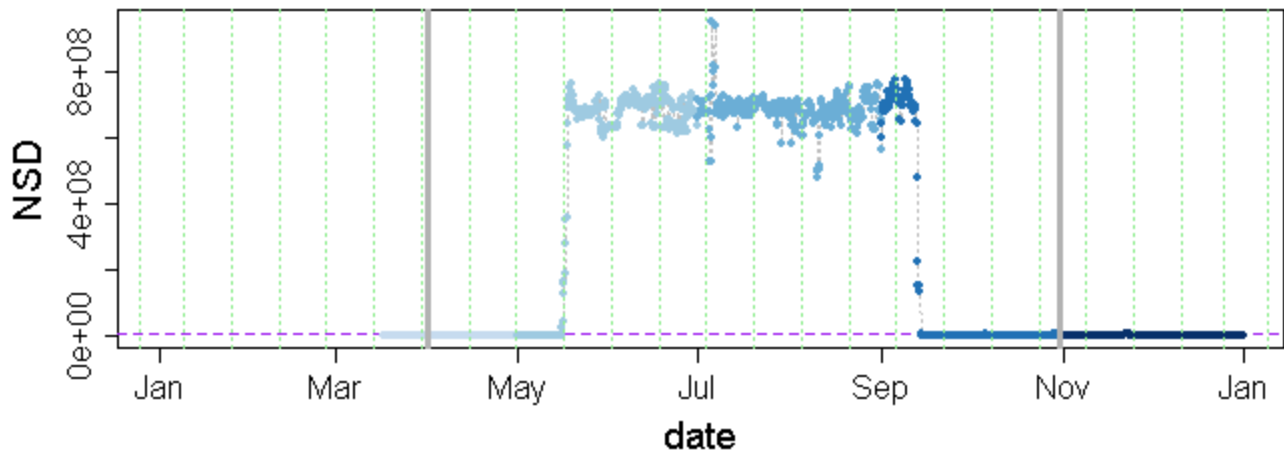
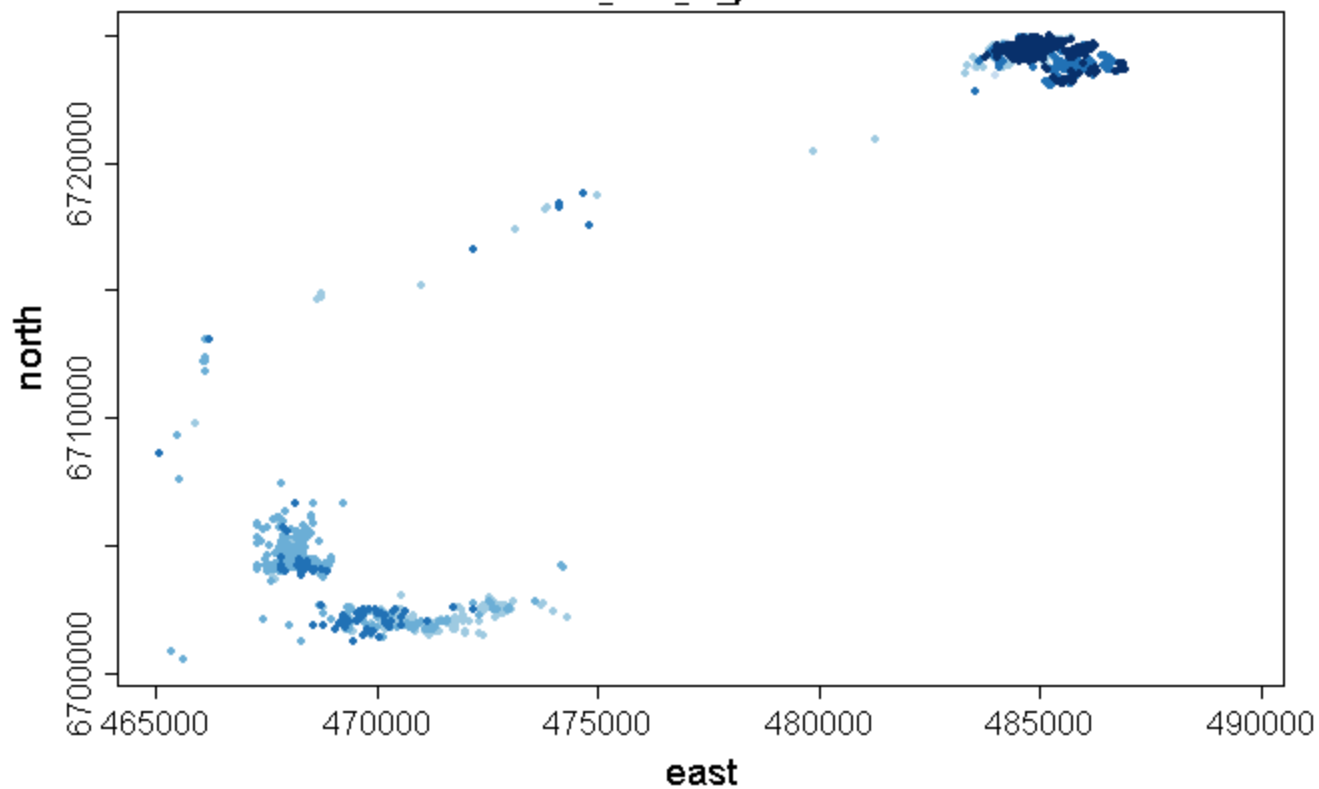
Overlappende sommer- og vinterområde

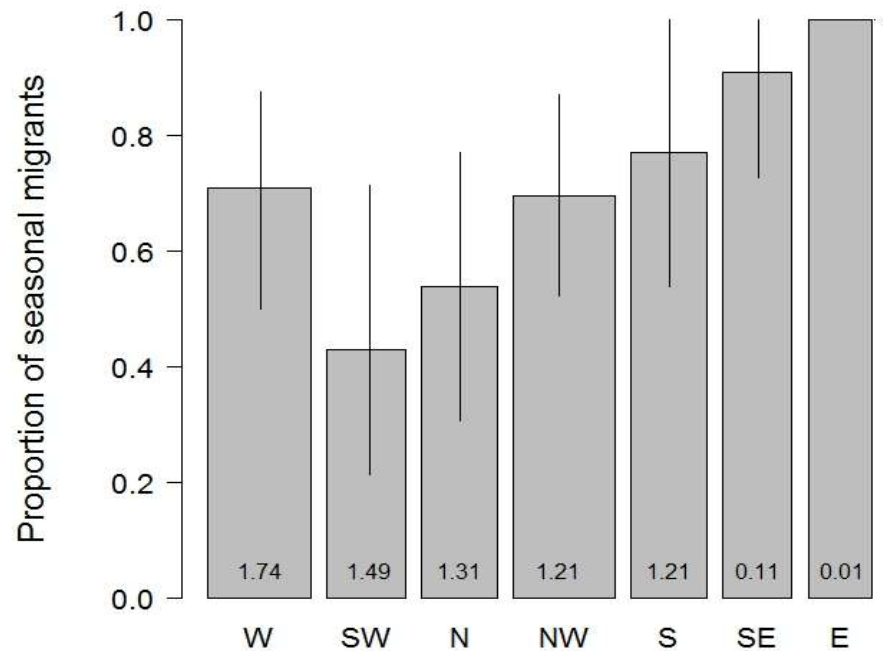
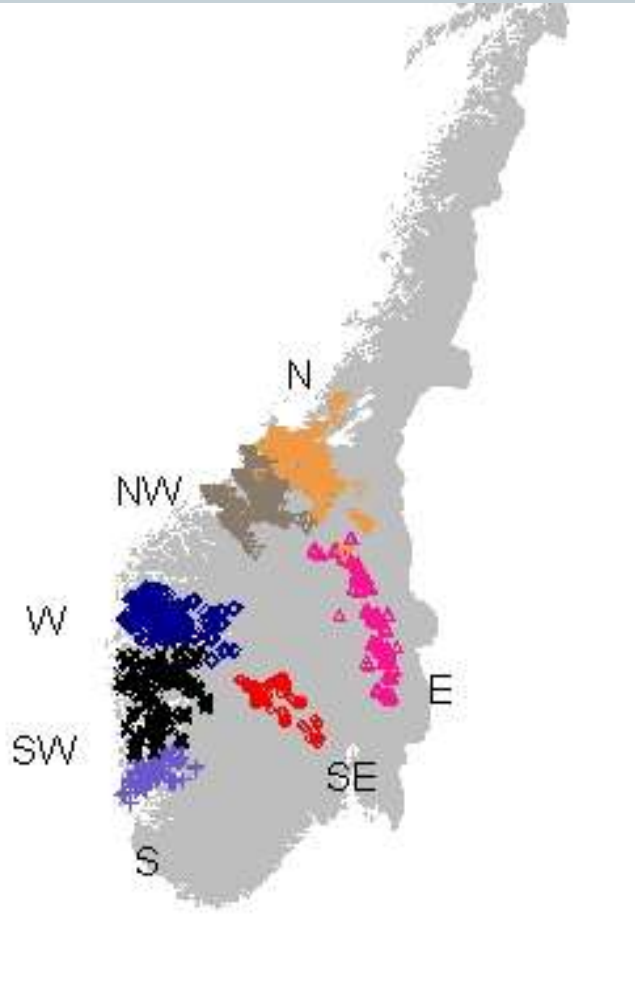
haug_21_year2006

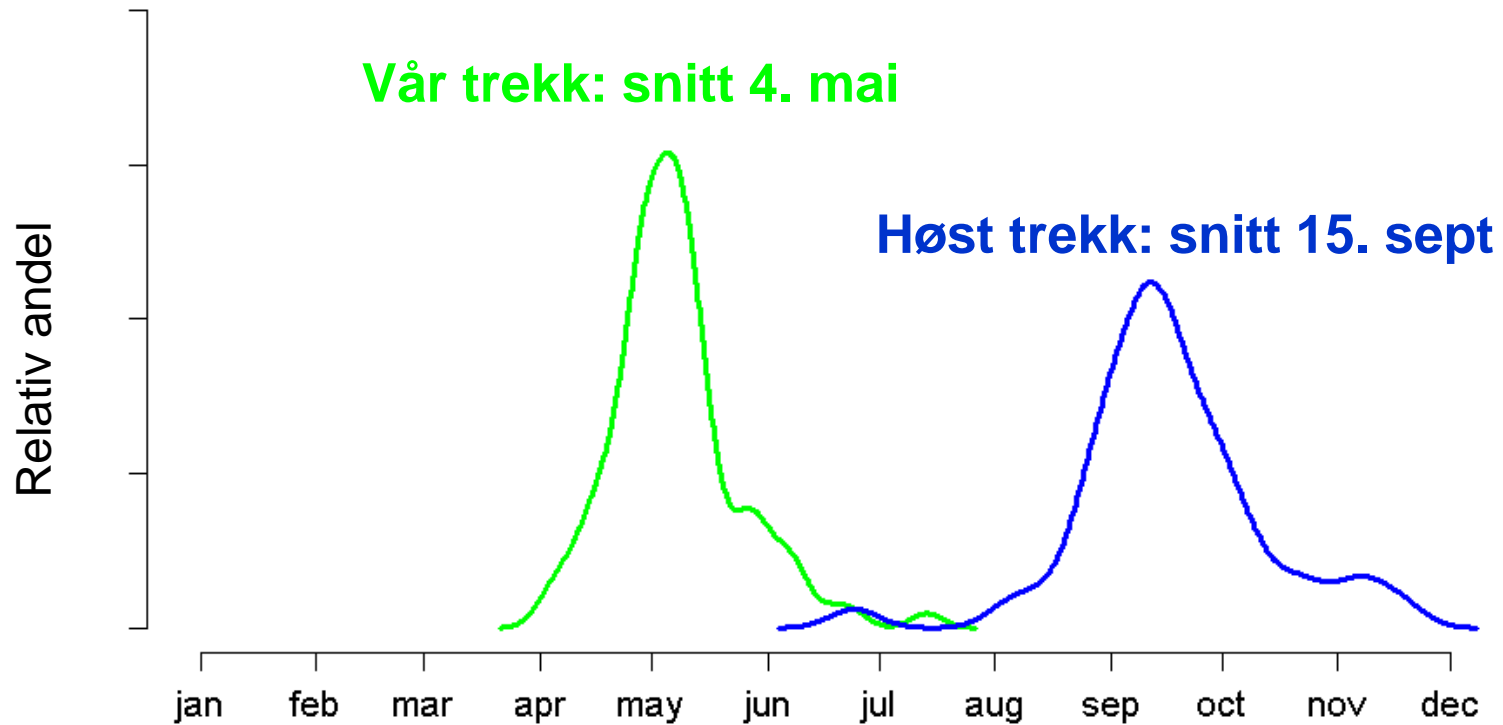
aal_kolle_68_year2009

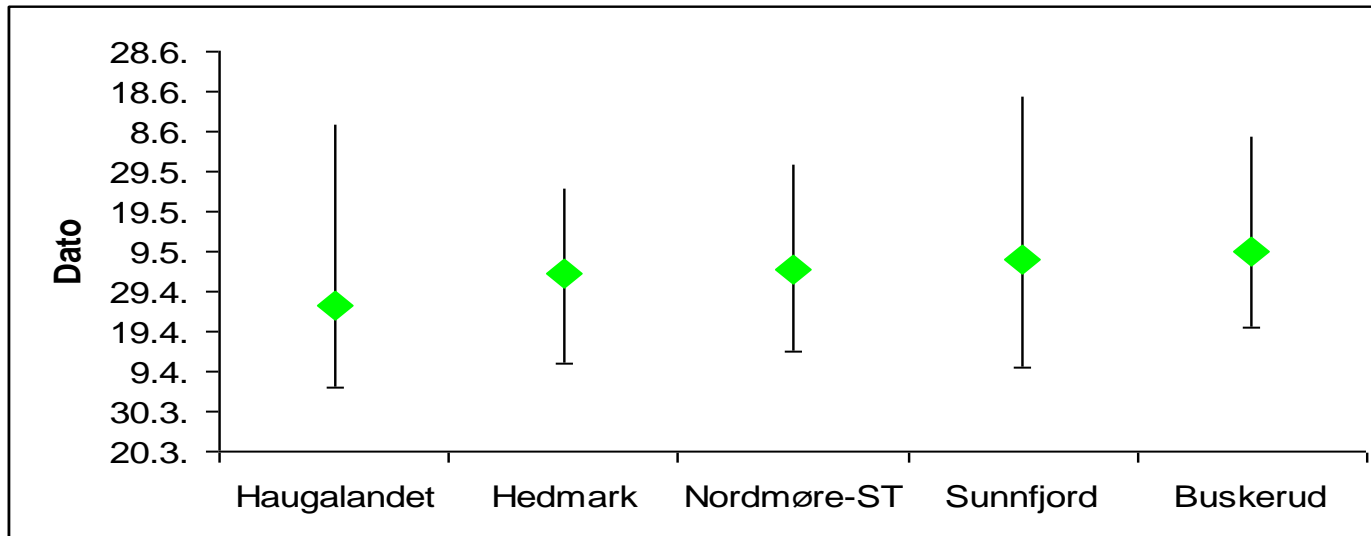
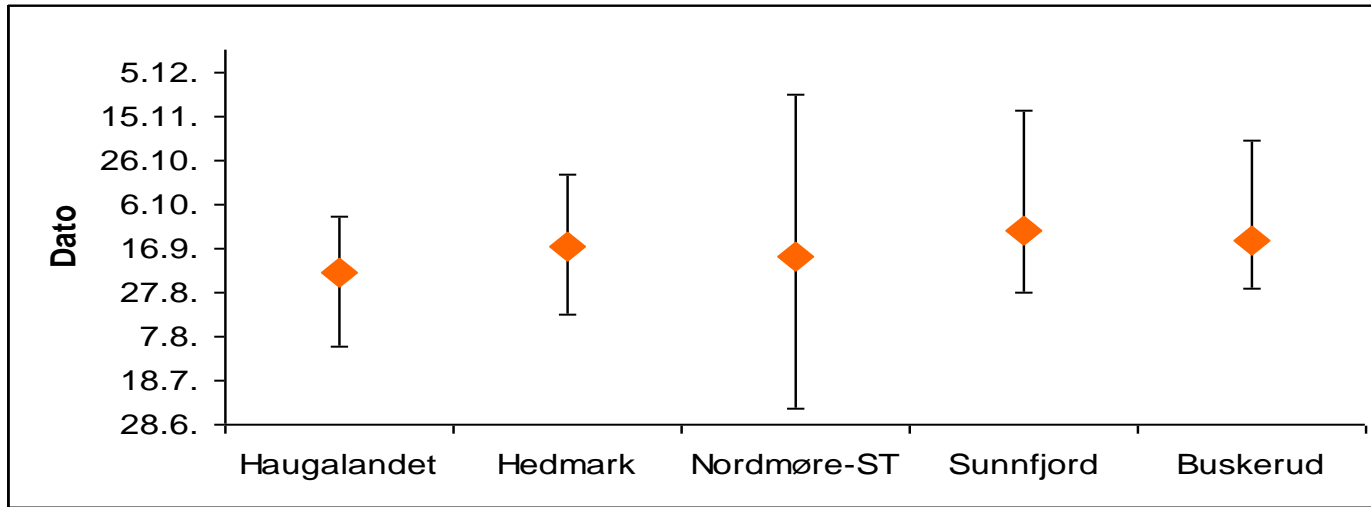
Andel trekkende

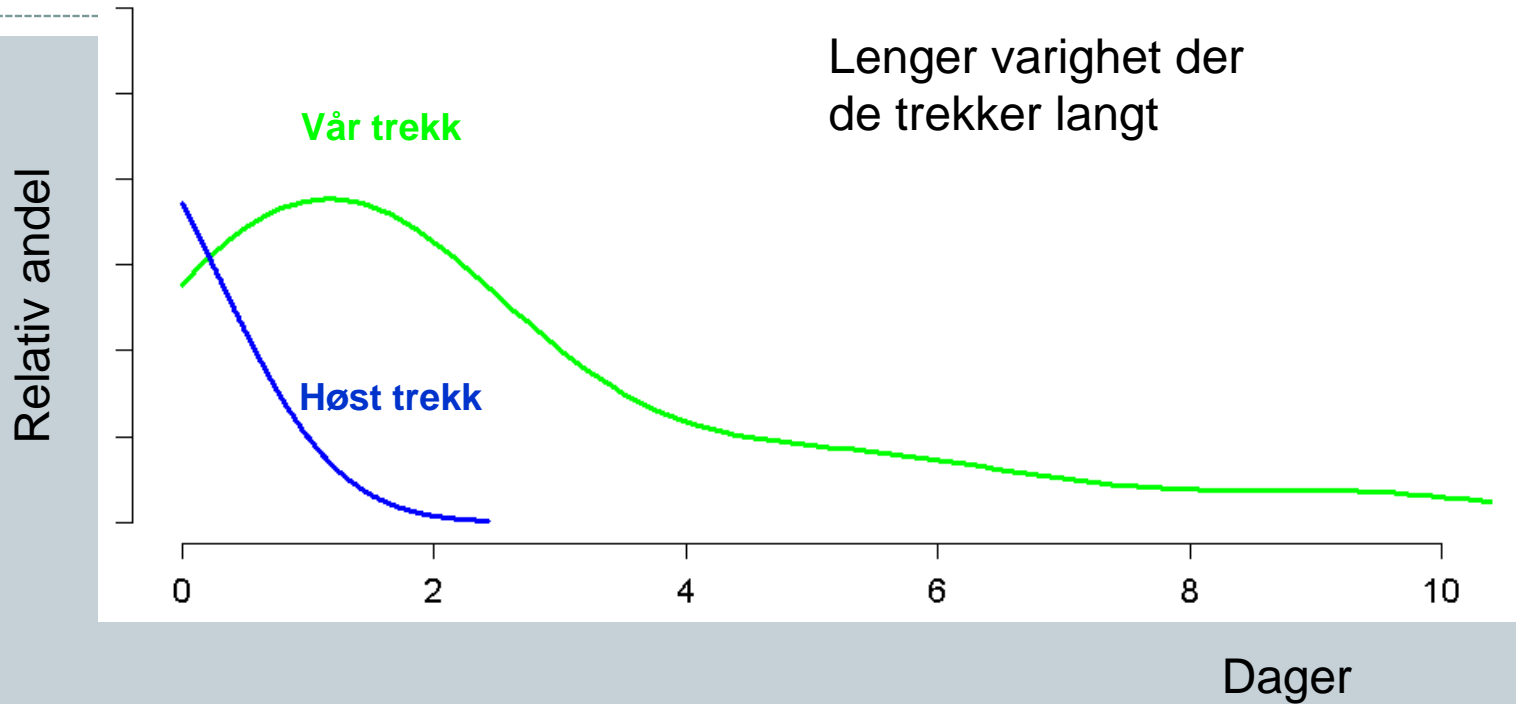
Trekk - tidspunkt

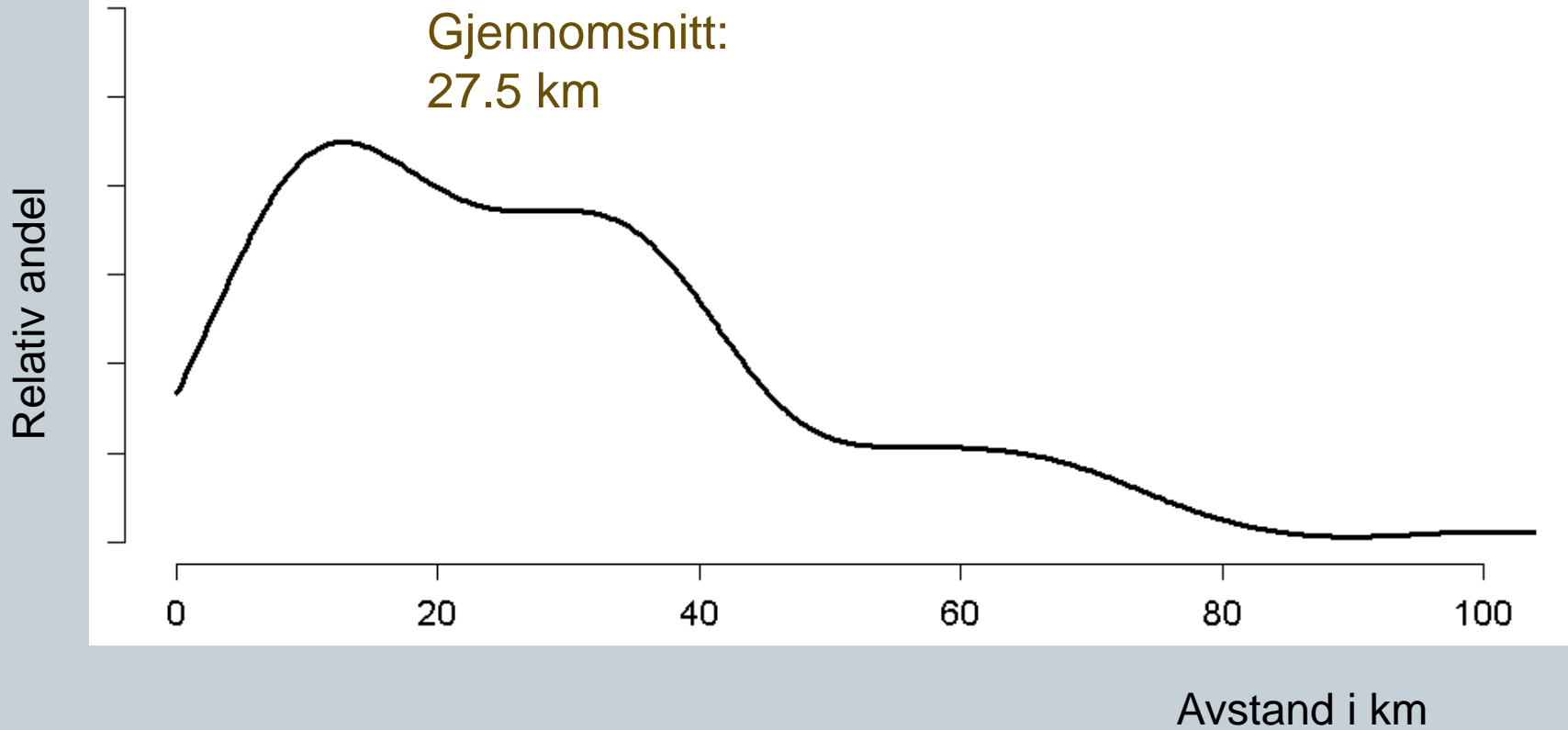
Når foregår trekket?

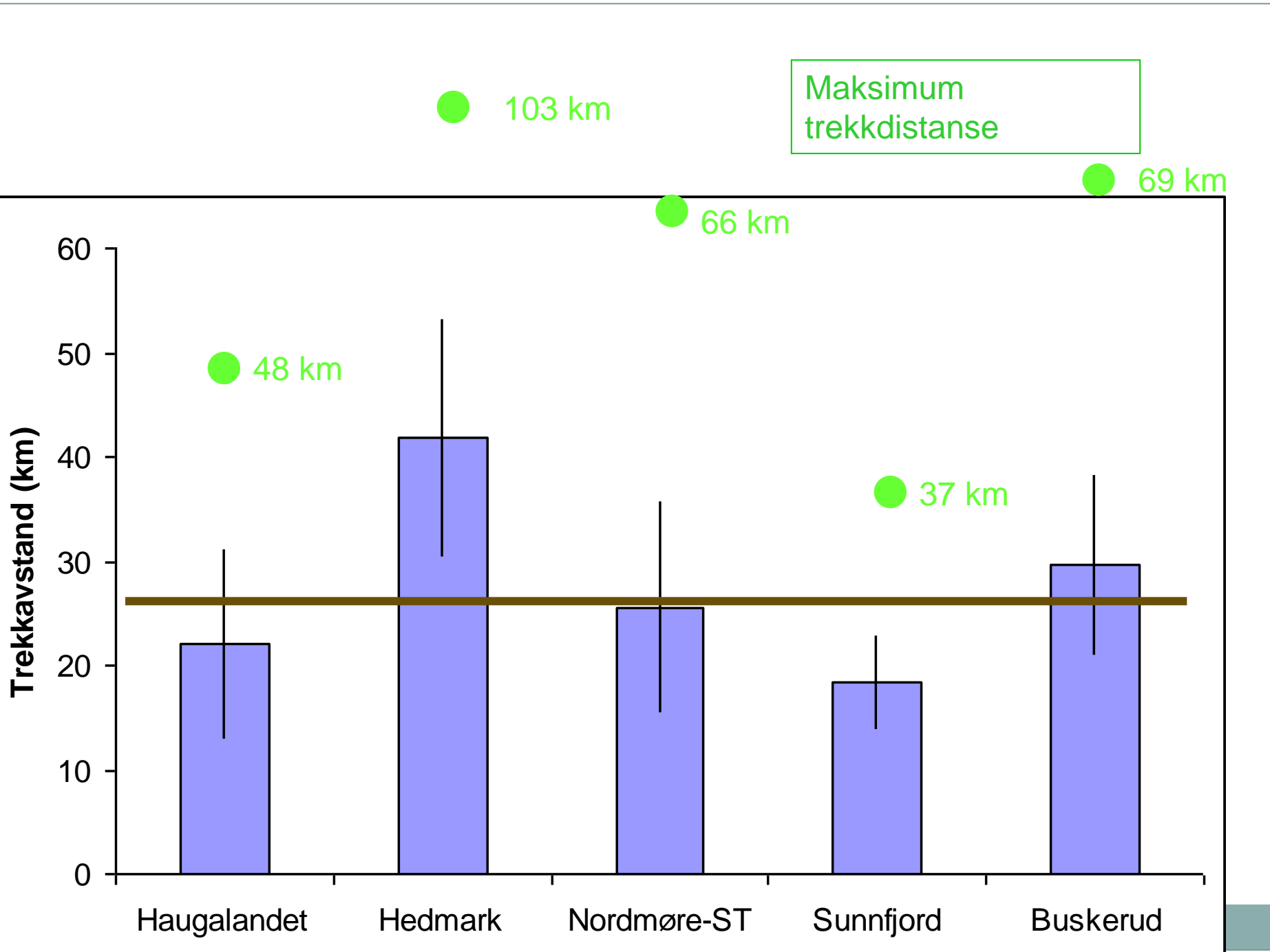

Varighet av trekk

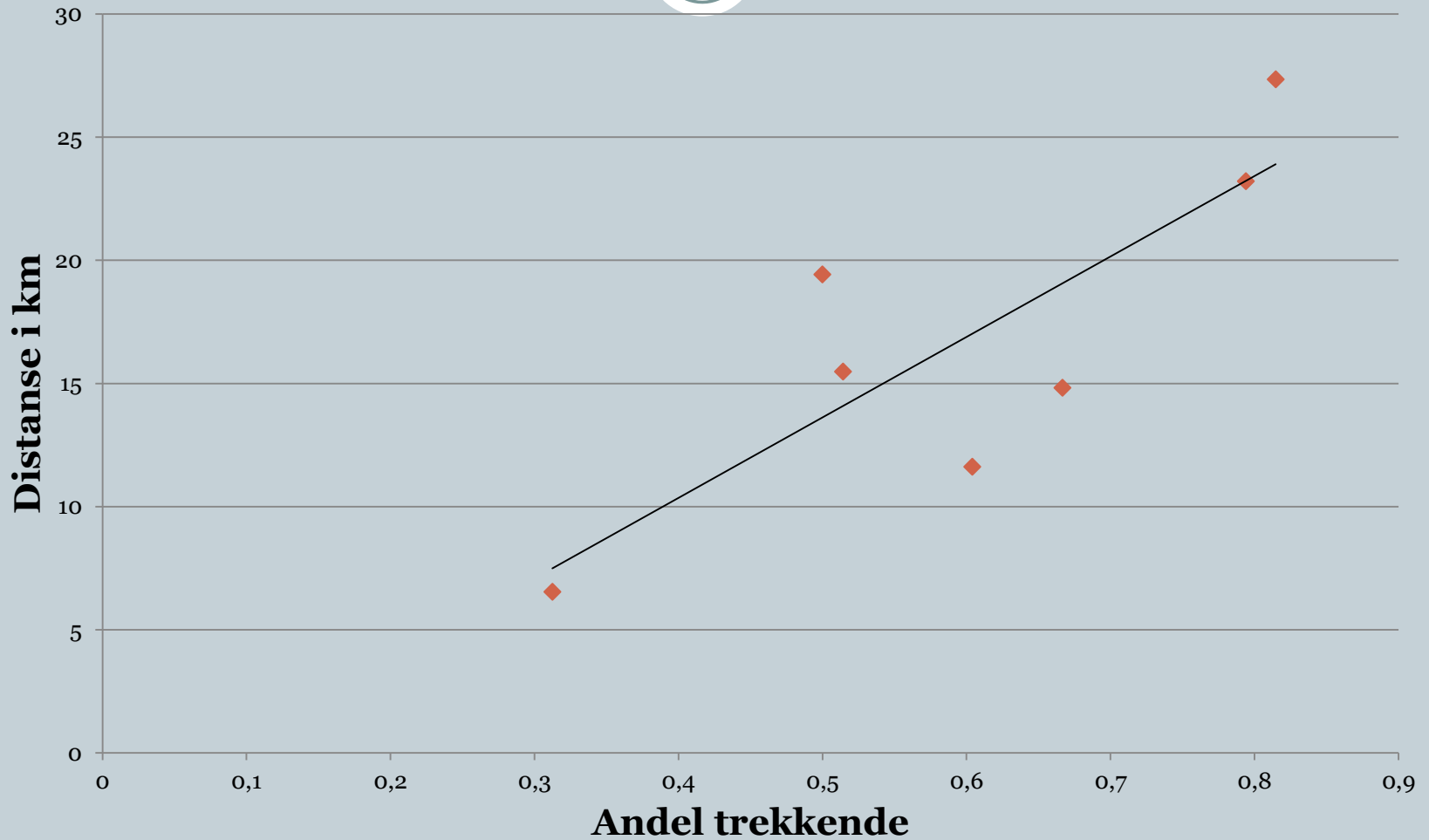

Distanse på trekk

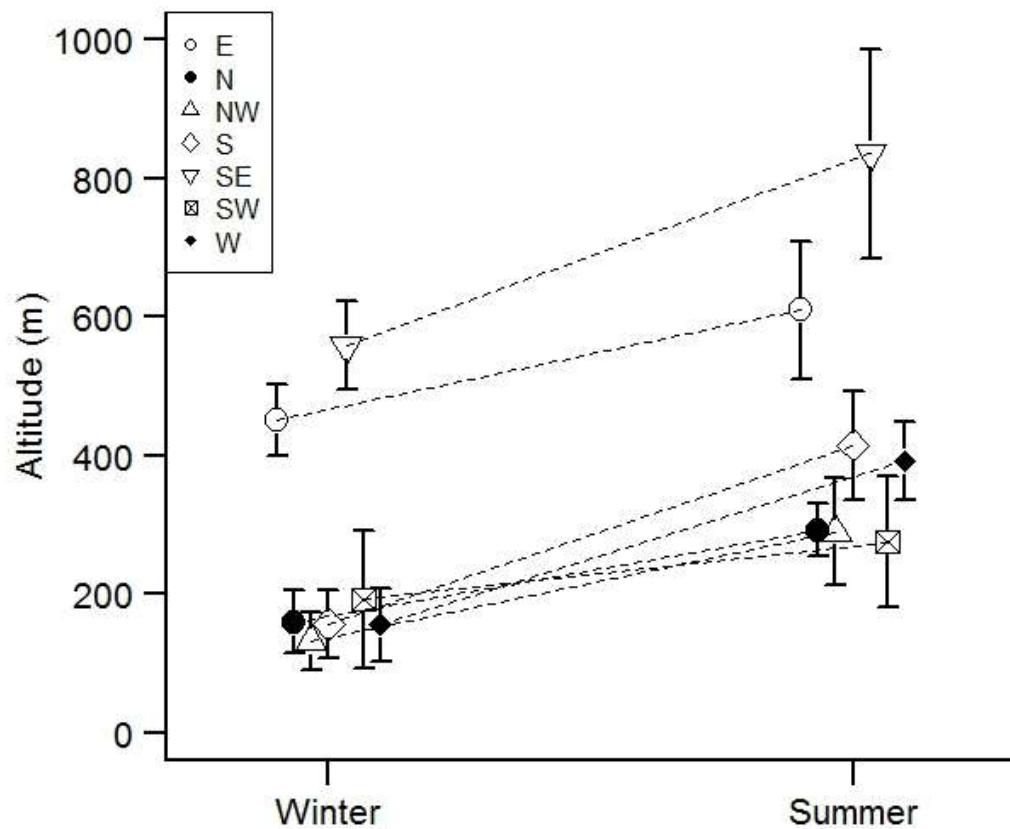

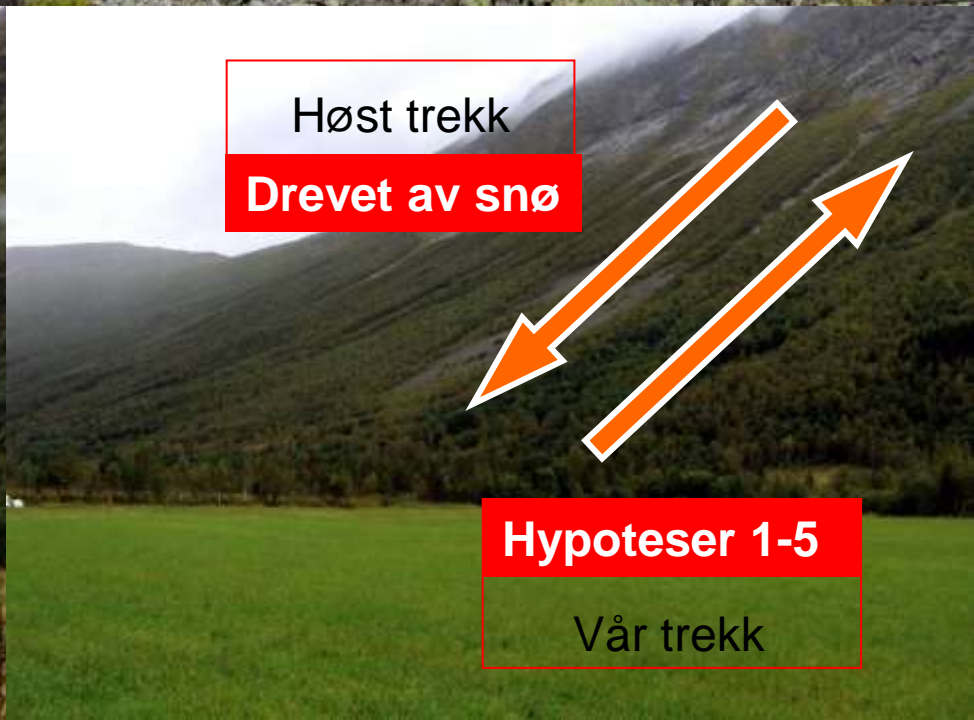
Trekker mange, trekker de langt

Hjortene trekker oppover

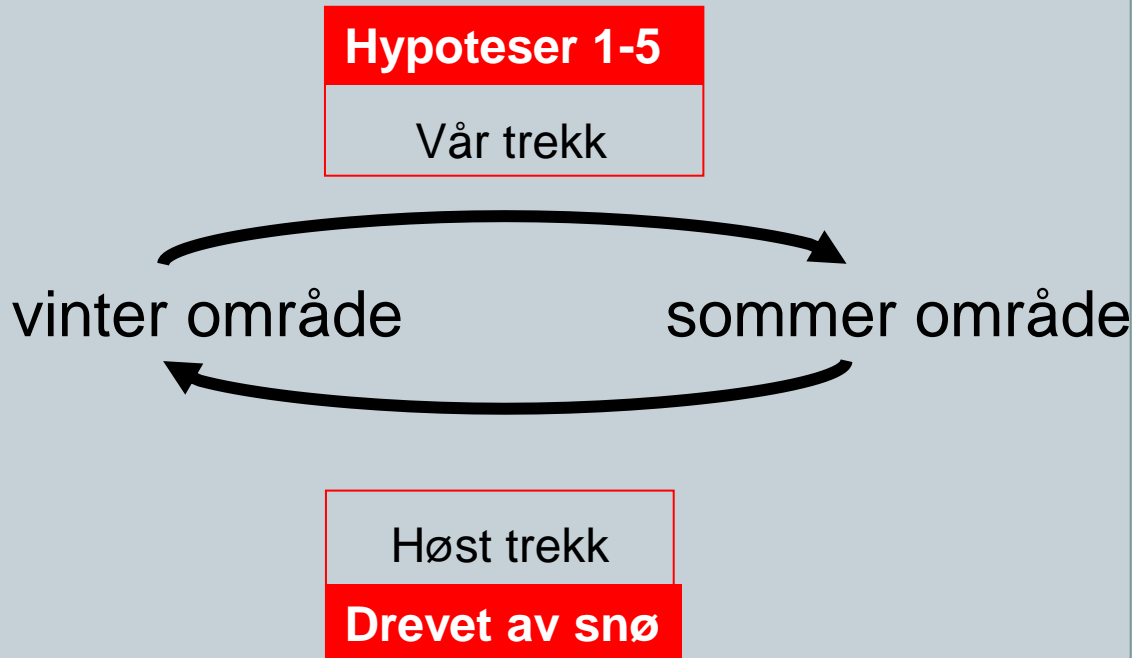
9% trakk til lavereliggende sommerområder (hovedsakelig Hedmarkshjort)

Hypoteser om trekk

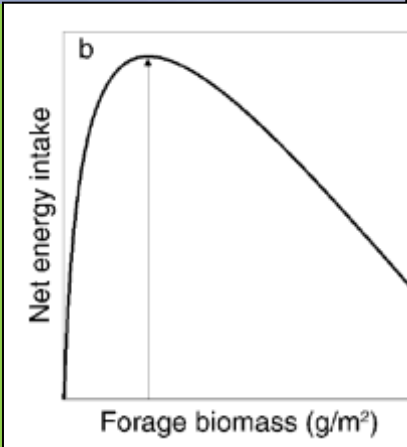
- SNØ hindrer permanent etablering i høyden
- Hvorfor trekke opp om våren?
- H1. Plantefenologi
- H2. Konkurransen
- H3. Sosiale hindre
- (H4. Predasjon)
- H5. Parasitter

Plante fenologi hypotesen

- ▶ Beitekvalitet høyest i unge planter
- ▶ Avveining mellom beitekvalitet og biomasse
- ▶ Trekkende hjort maksimerer energi inntak

H1. Hjortens trekk og plantefenologi

Fra lavlandet til (nær) fjells

Fra kyst til innland

Analyser: Richard Bischof

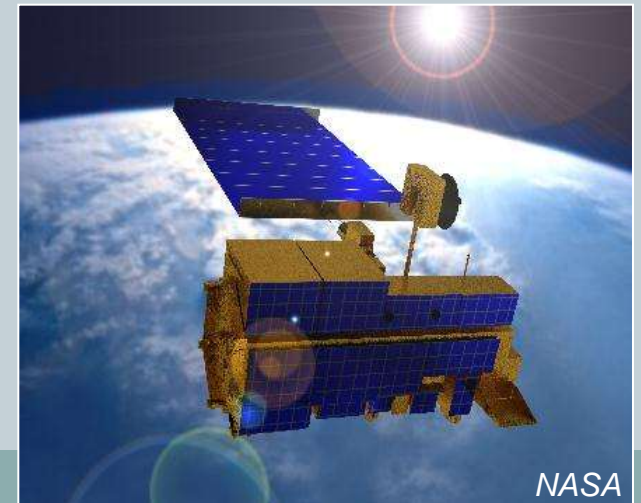
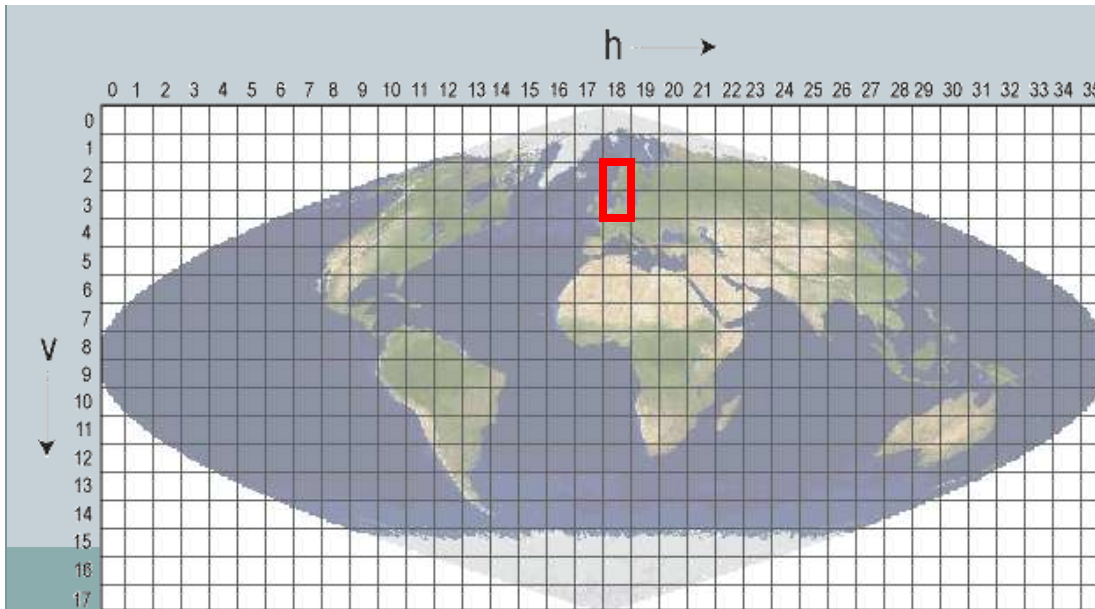
Plantefenologi

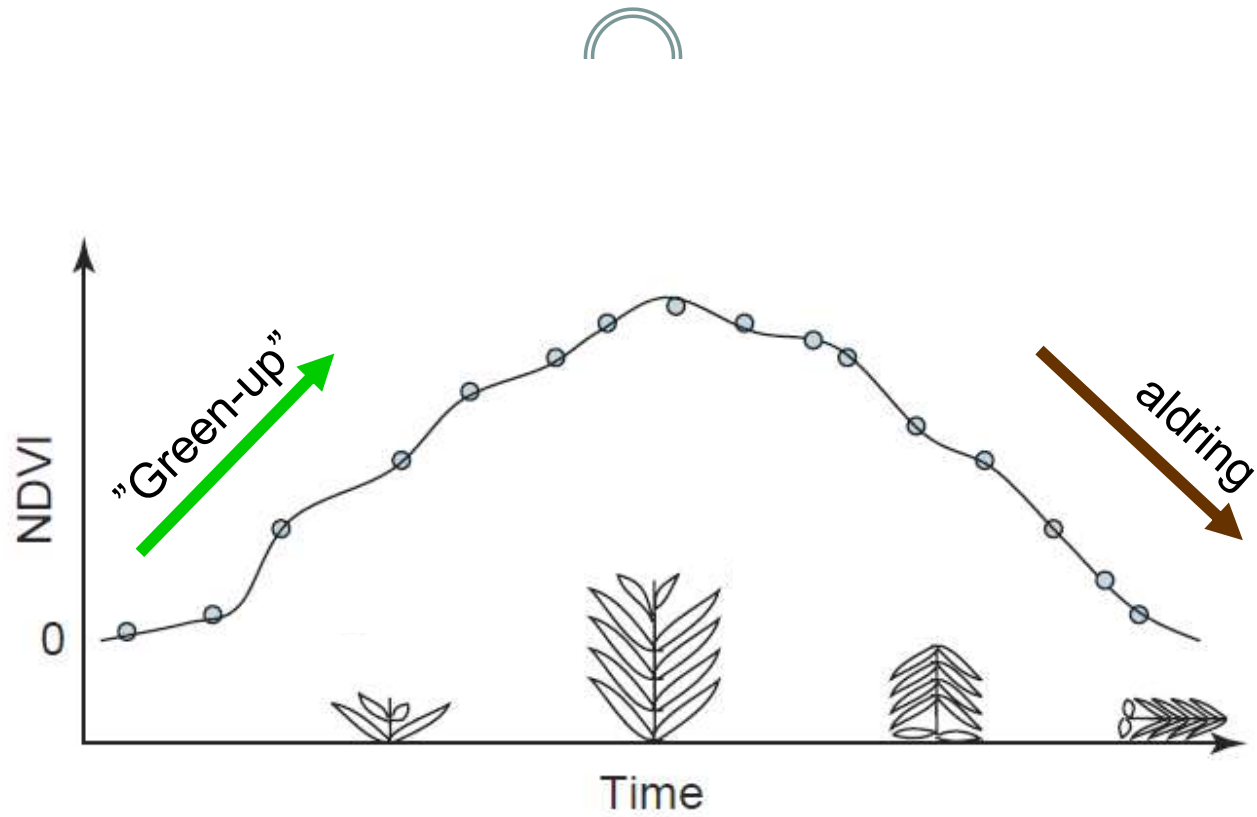
- ▶ **NDVI = Normalized Difference Vegetation Index**
- ▶ Kilde: Modis Terra satellite (NASA)
- ▶ Romlig oppløsning: 250 m x 250 m
- ▶ Tid: hver 16. dag

måler "grønnhet"

$$NDVI = \frac{NIR - RED}{NIR + RED}$$

Pettorelli et al. 2005

Tilnærming

Hjort GPS data

Plante (NDVI) data

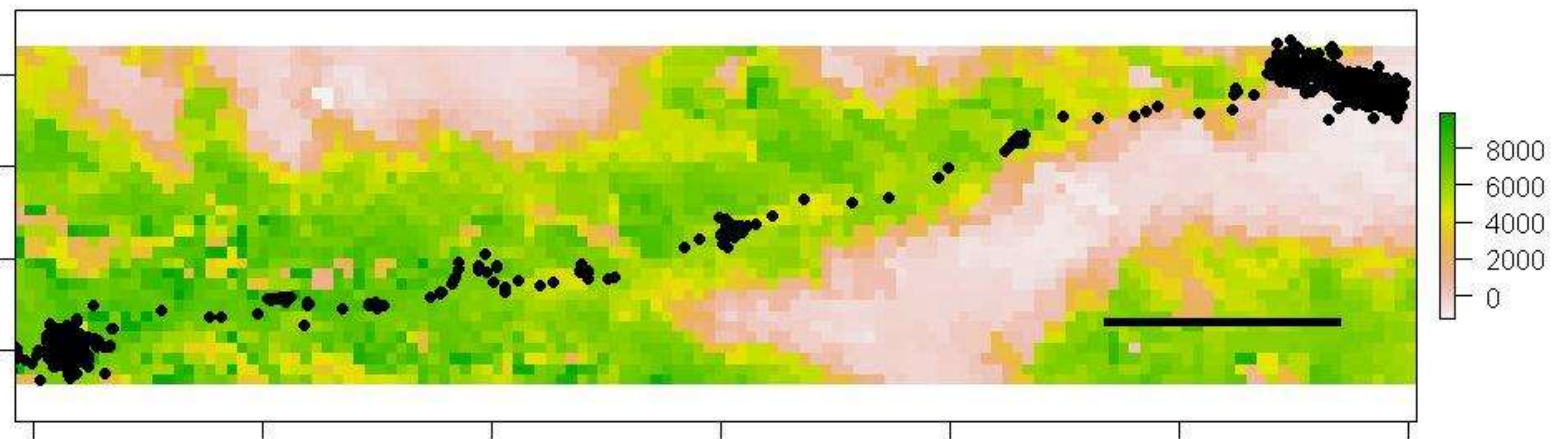
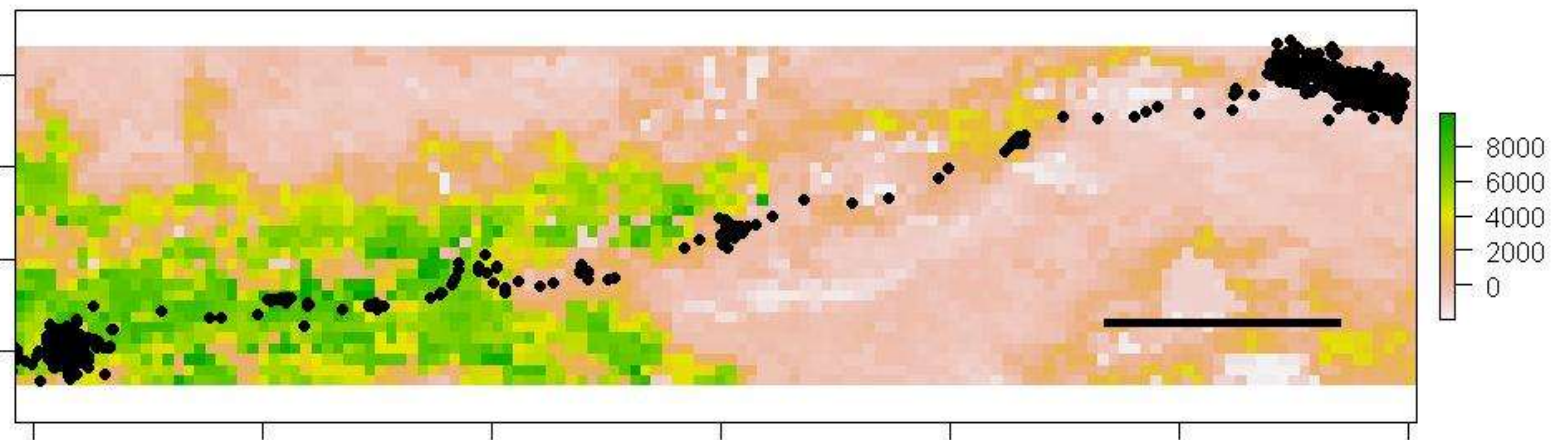
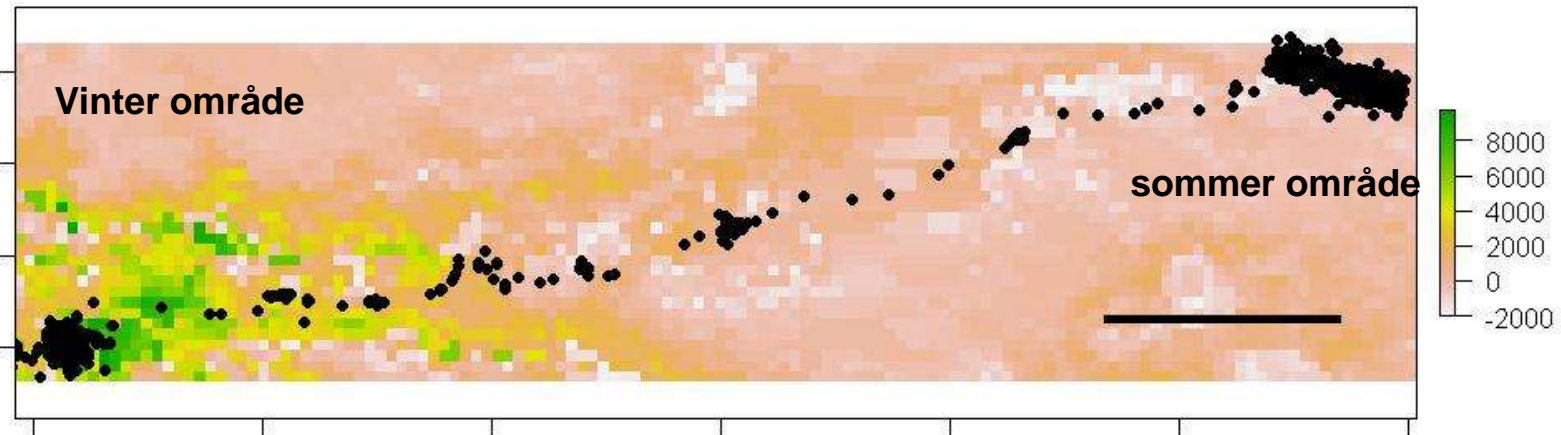

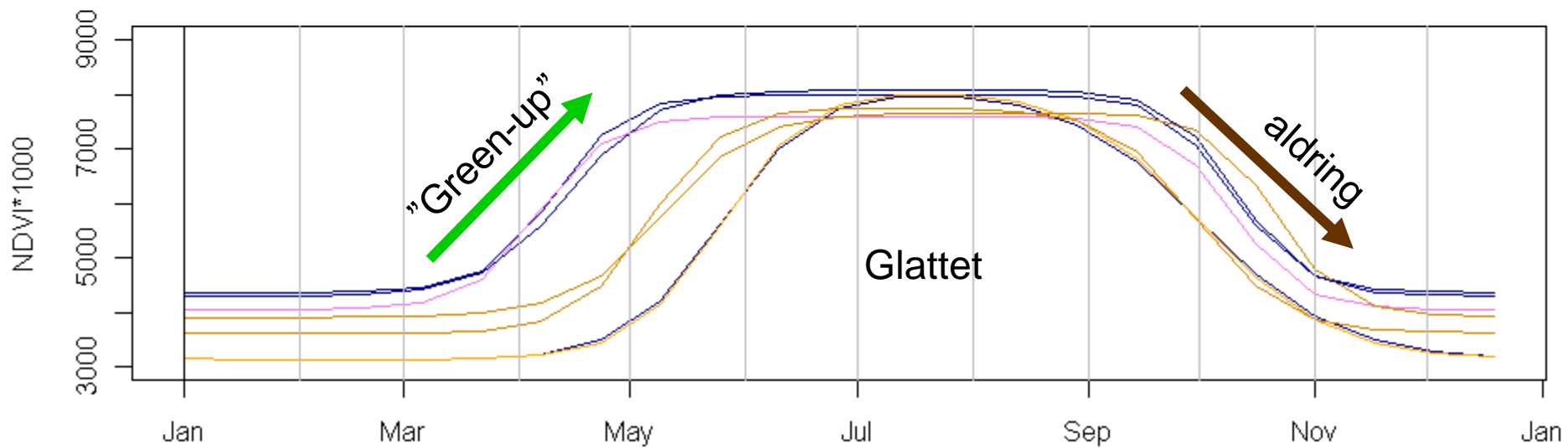
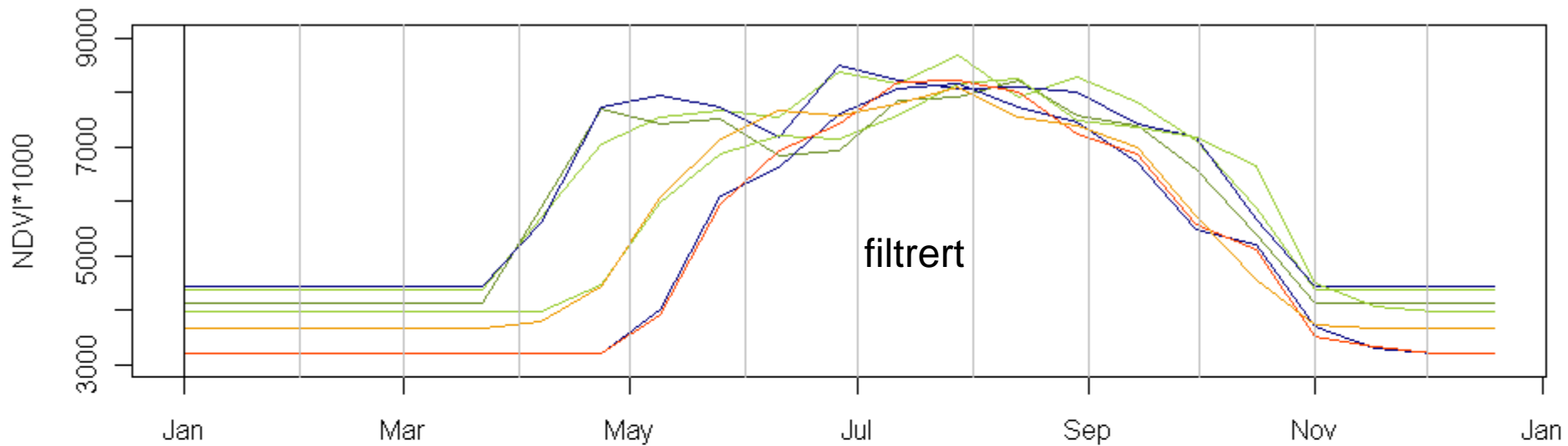
Strategi

Faktisk NDVI der hjorten VAR

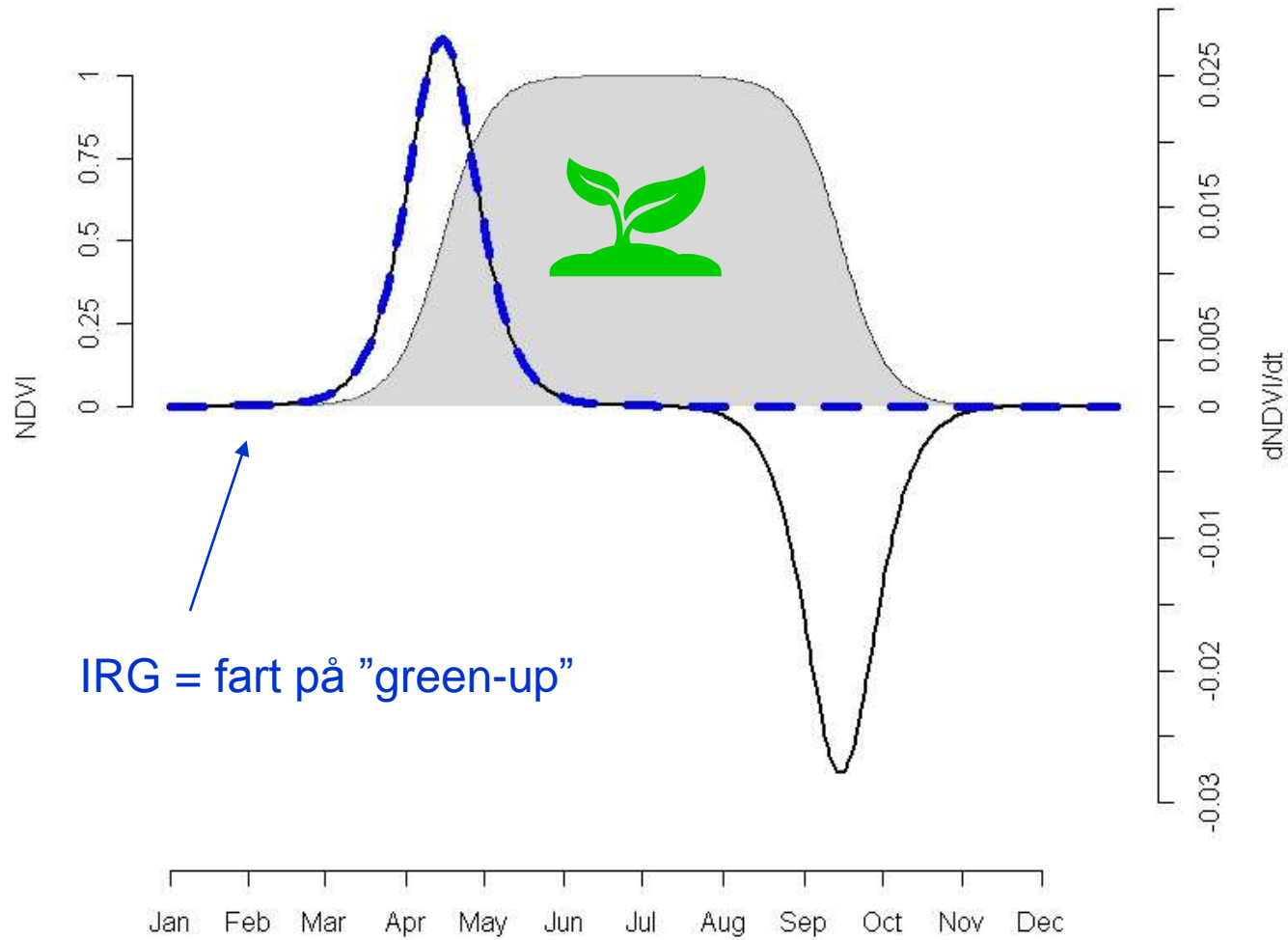
og

NDVI der hjorten KUNNE VÆRT

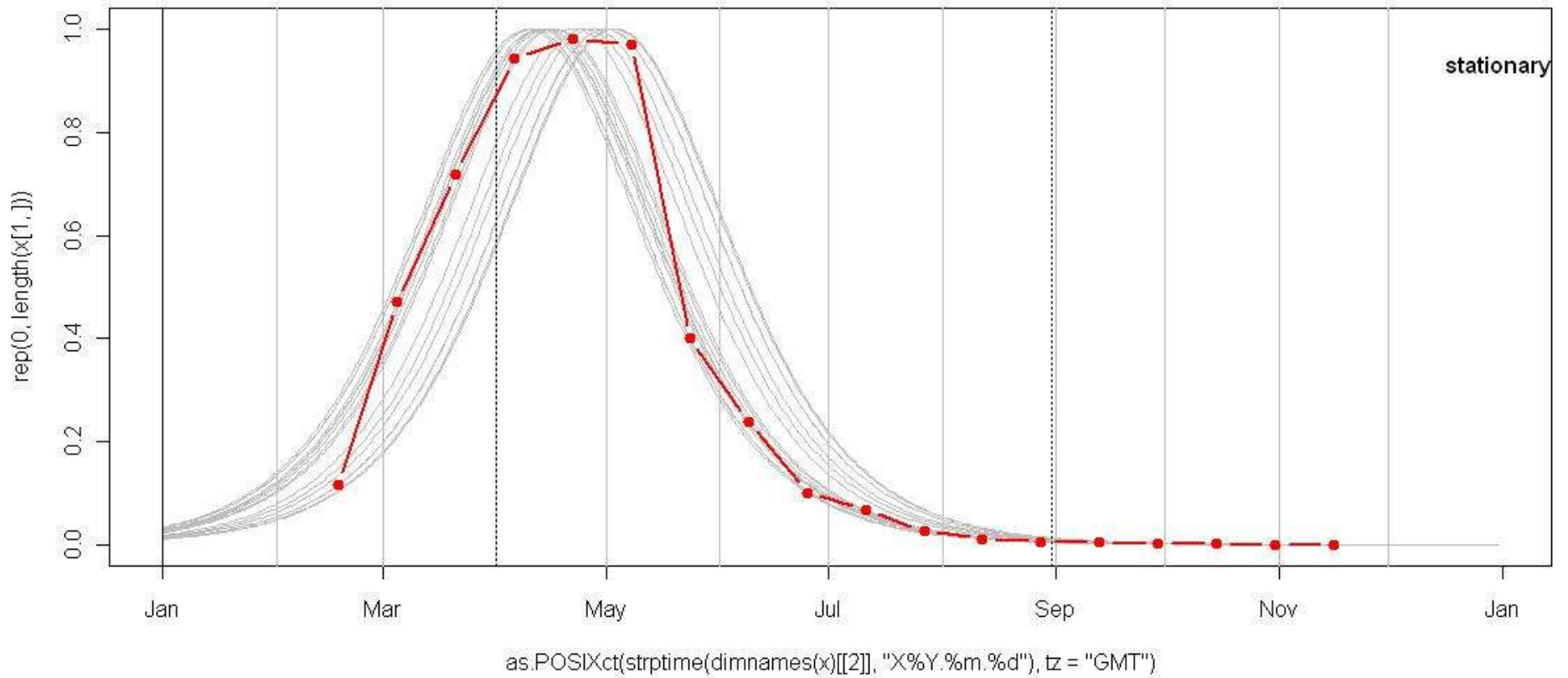
”grønnhet”/”maks vår”

IRG = fart på "green-up"

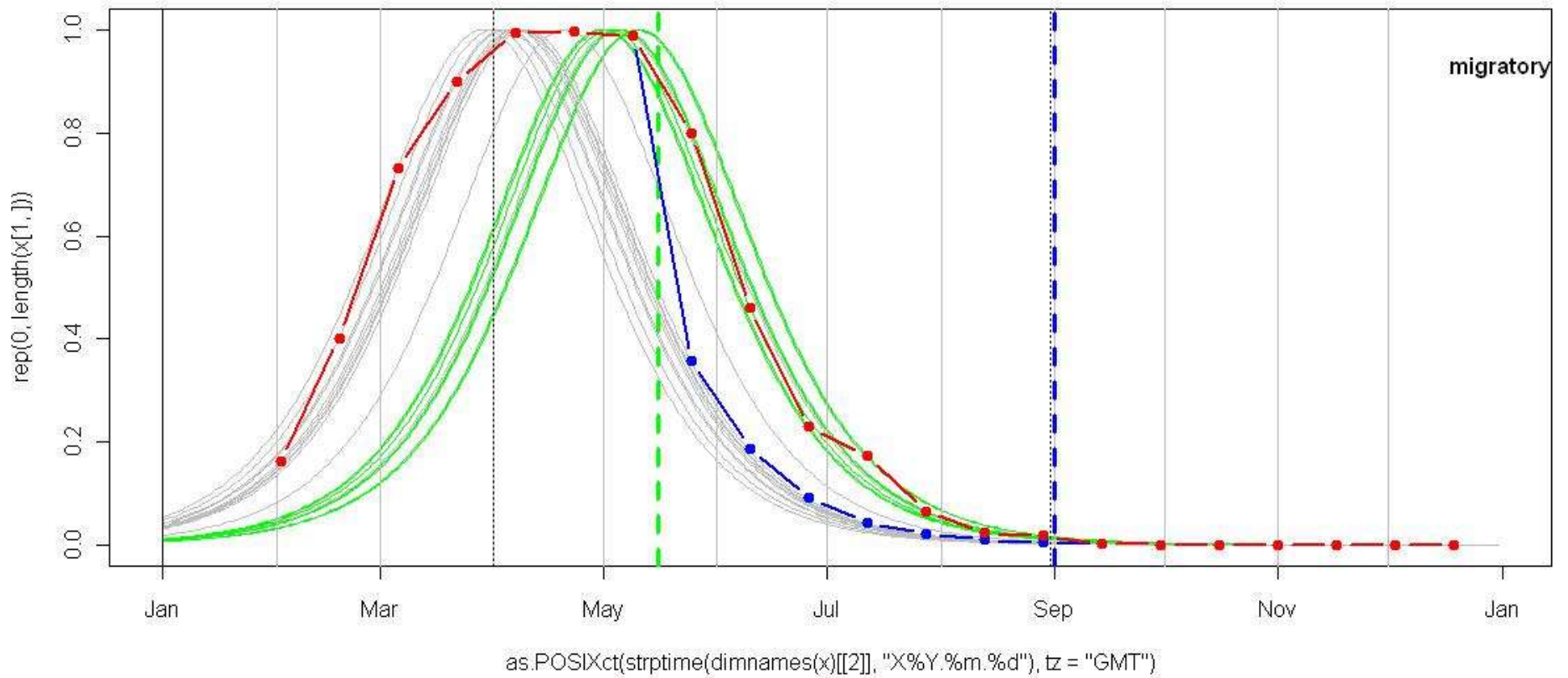
IRG - stasjonær

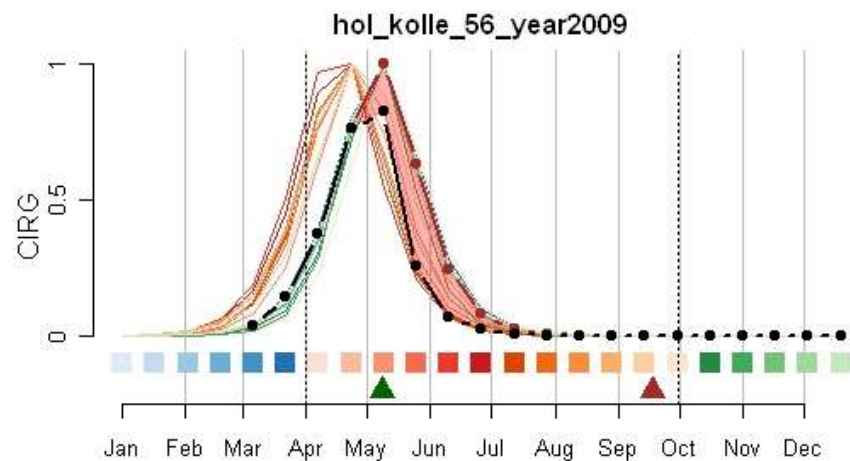
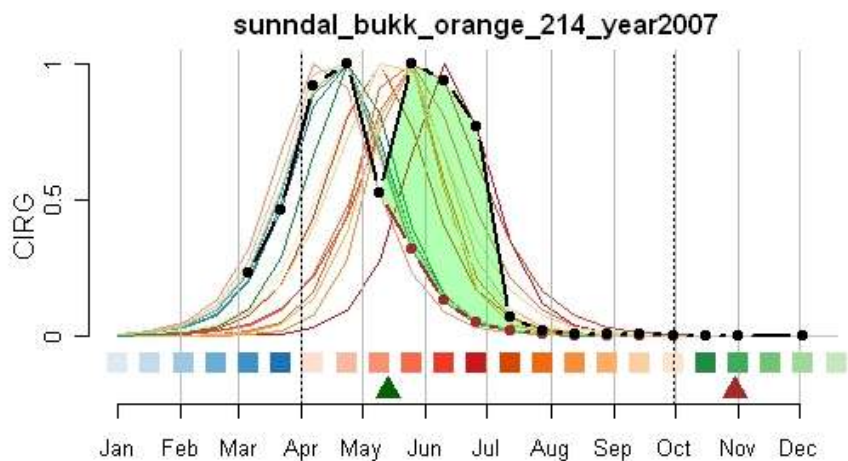
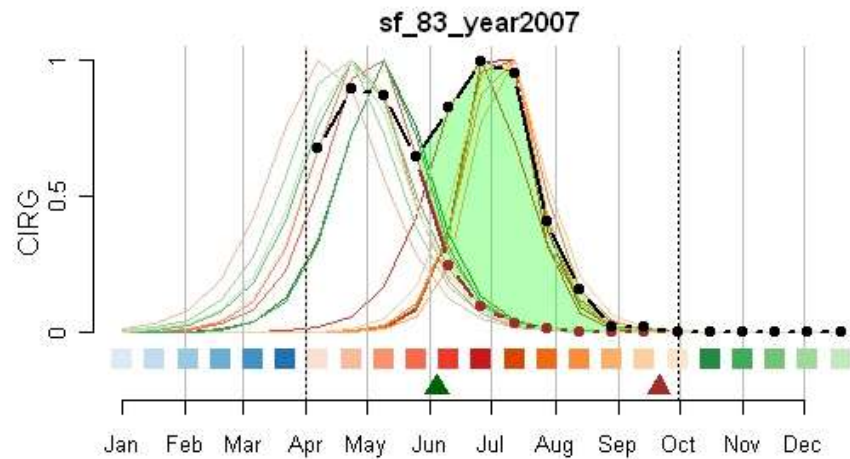
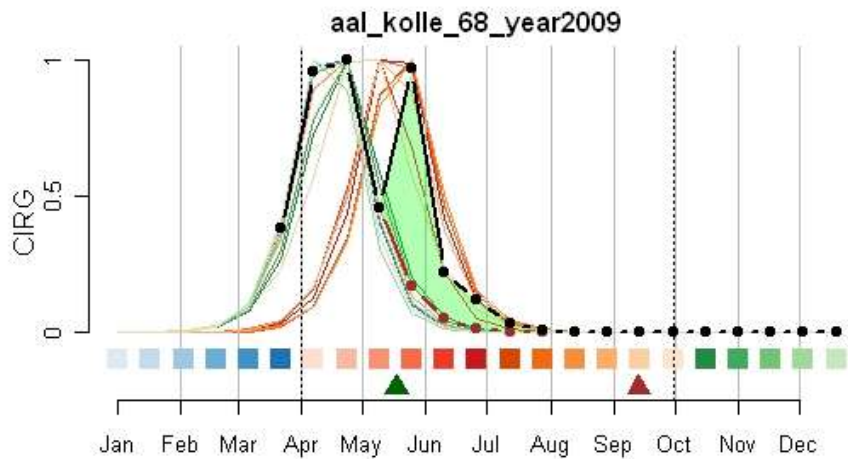
haug_7_year2004

IRG – Trekkende dyr

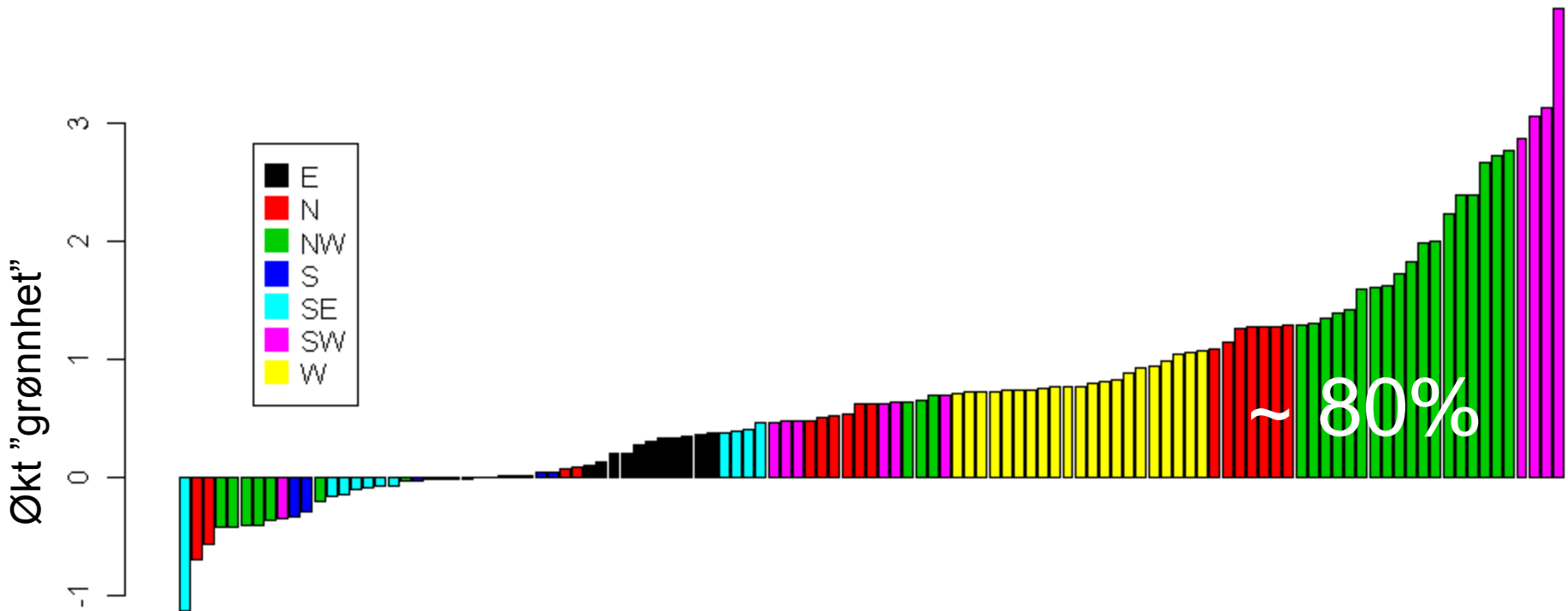
agdenes_kolle_green_902_year2007

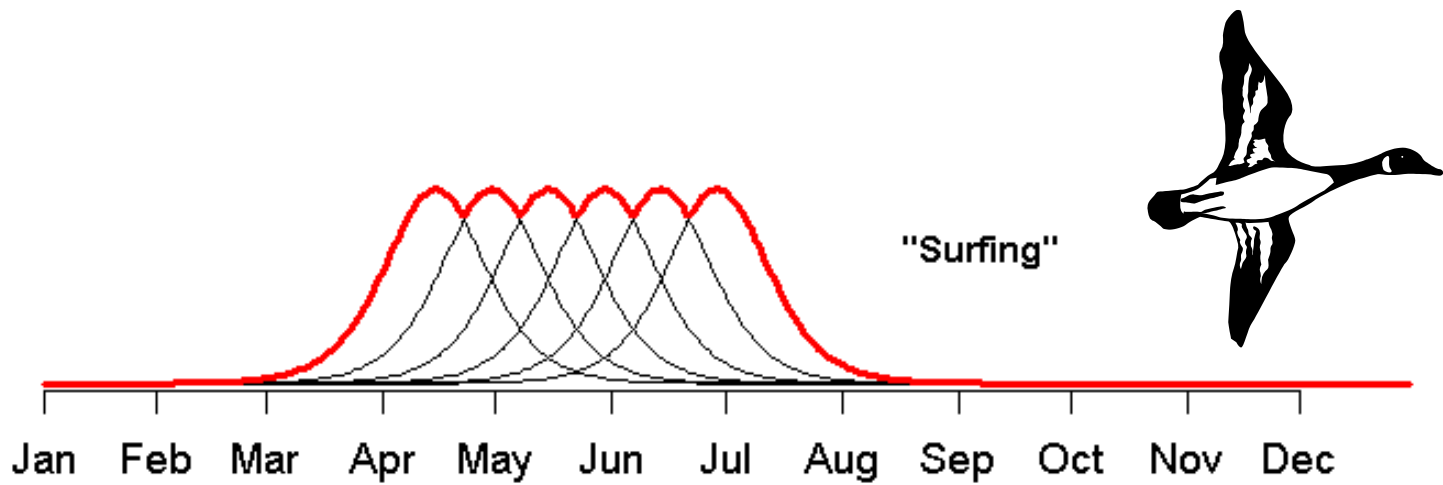

Resultater

- ▶ Trekkere får mer "grønnhet" enn stasjonære
- ▶ Trekkere får mer "grønnhet" enn om de hadde forblitt stasjonære i vinterområde
- ➔ Trekkere følger den "grønne bølge"

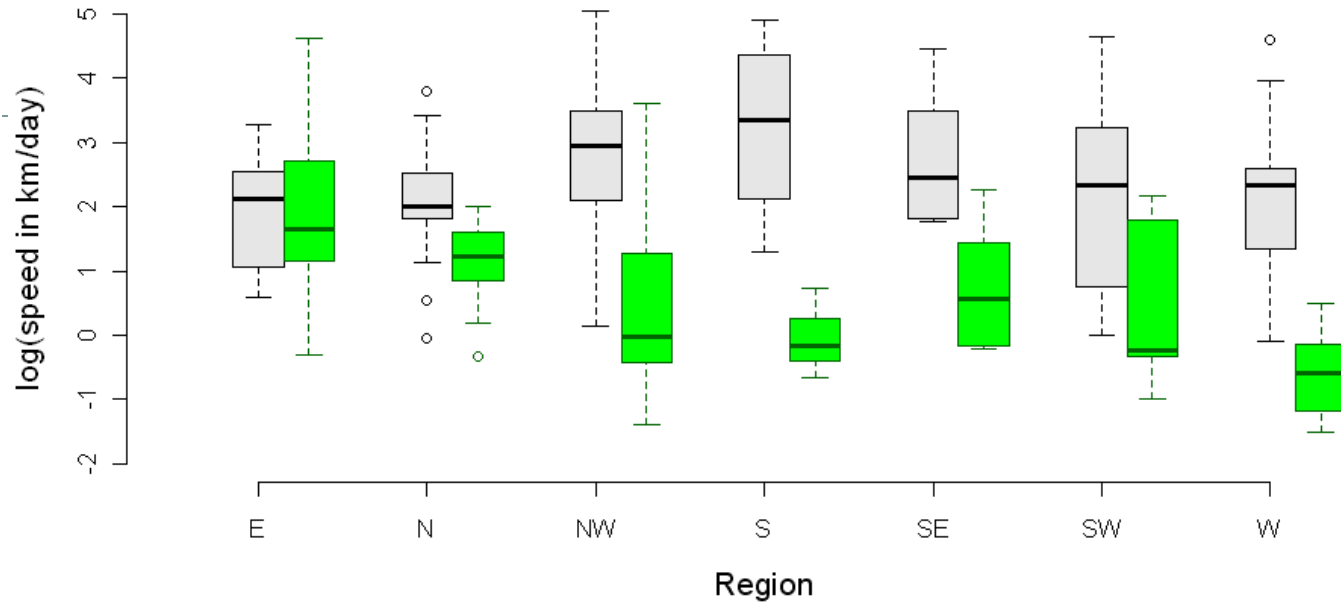

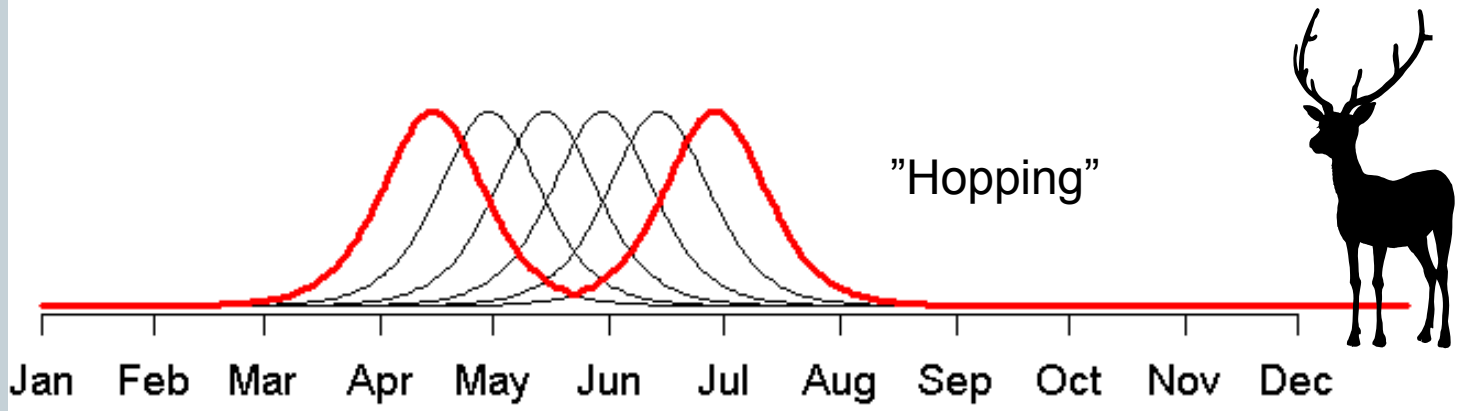
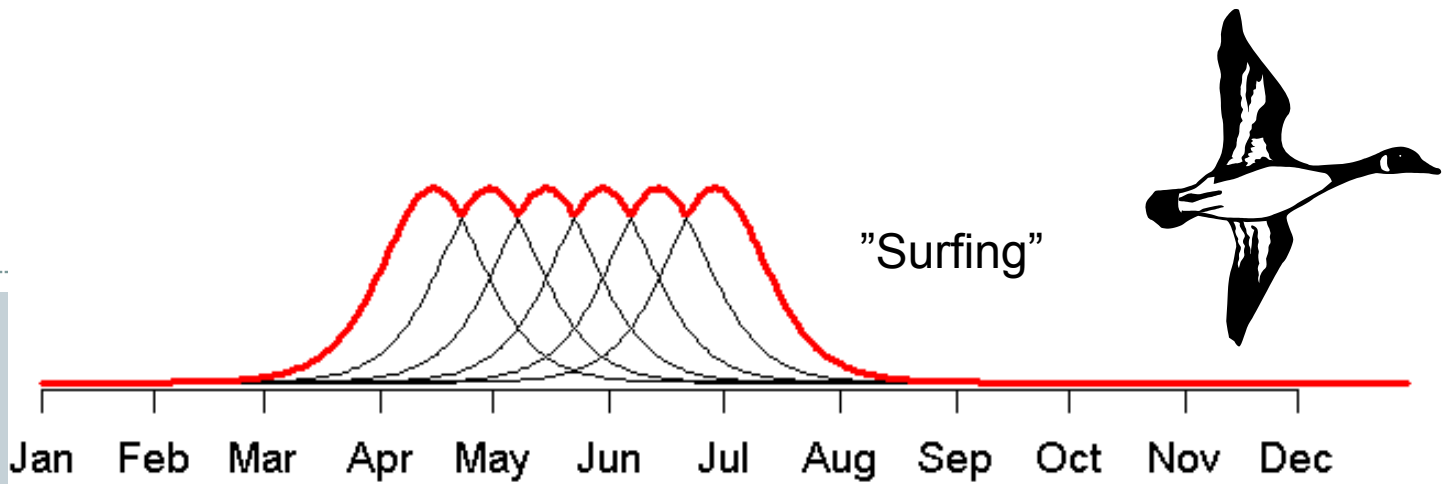
Fart "green-up"

vs

fart hjortetrek

region	days between max green-up	days for migration	distance (km)
E	7.2	4.7	37.5
N	12.8	4.7	32.6
NW	17.4	1.6	15.8
S	16.5	0.2	12.9
SE	15.5	1.7	31.9
SW	11.5	0.9	11.8
W	32.5	1.7	18.5

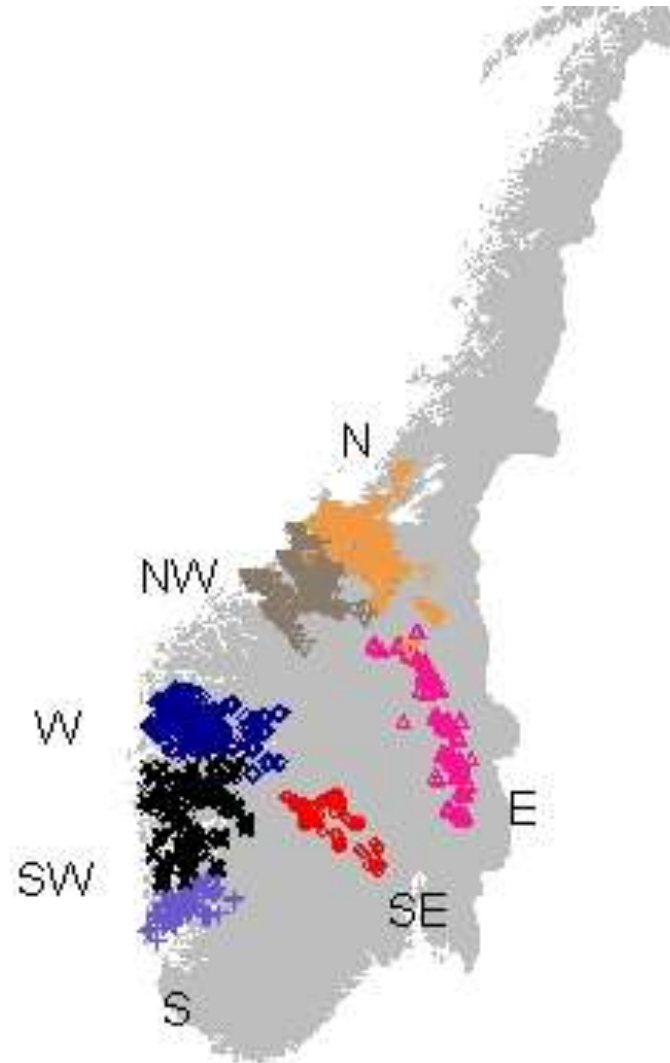
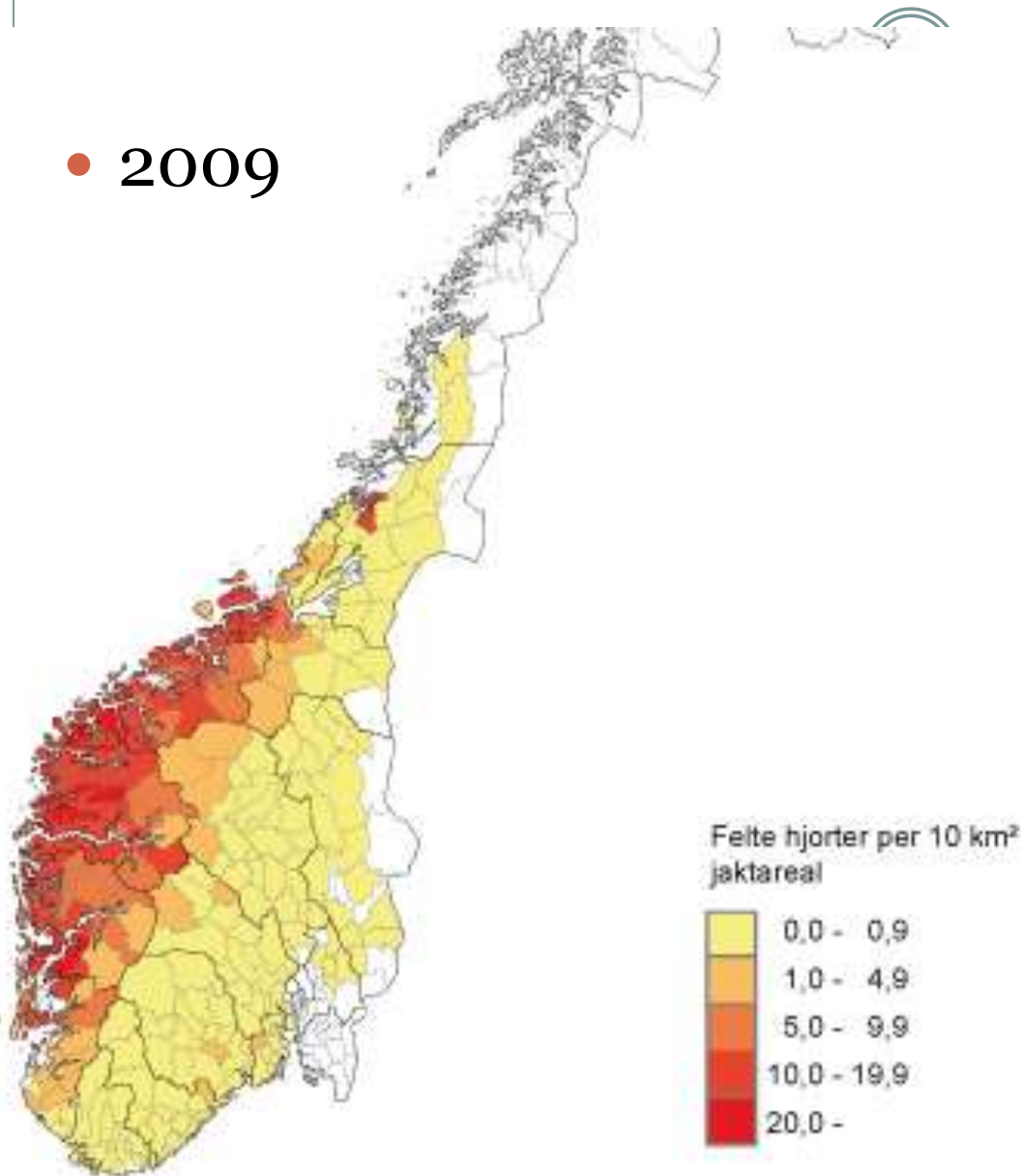
Hypotese 2 - Konkurransen

- Hovedfokus har vært på at snø tvinger hjortedyr ned om høsten.
- Plantefenologi gir fordel av å dra oppover
- MEN, hjortedyr bør minimere tid i vinterområder pga. økt konkurranse om beite, særlig om høsten
- Unike forventninger mhp. bestandstetthet
 - Seinst mulig høsttrekk
 - Mer trekk hvis høy tetthet

Stor variasjon i bestandstetthet

- 2009

Resultater

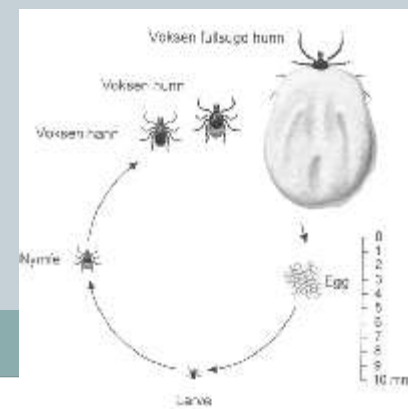

- Analyser av andelen som trekker
- Flere trekkende hvis variabel topografi
 - Støtter H1 - plantefenologi
- Andel trekkende synker med økende tetthet
 - Motsatt av H2 – konkurranse
 - ✦ Men analyse i rom – habitat også viktig
 - Støtter H3 – sosiale hindre (trenger mer dokumentasjon)
- Tidspunkt: seinere trekk der høy tetthet
 - Støtter H2 - konkurranse

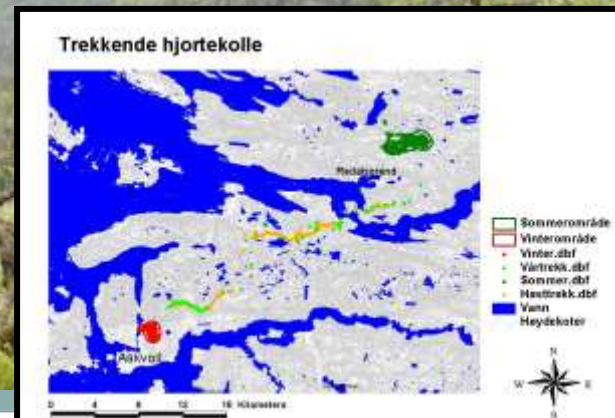
Hypotese 5 – parasitter - flått

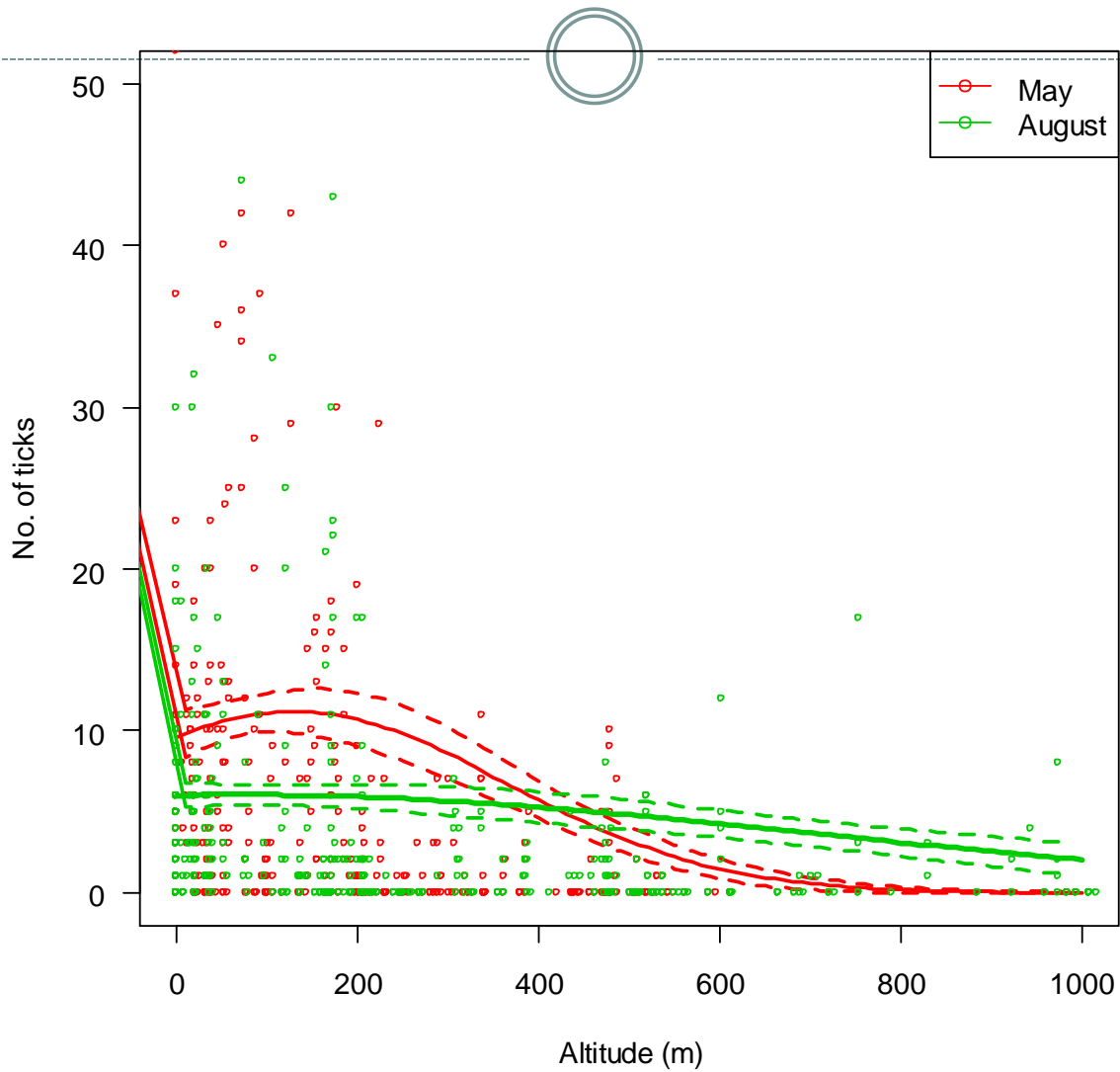
- *Partial migration of red deer and tick distribution at the altitudinal colonization border*
- NFR-Miljø 2015; DN; 2011-2014 (3 år)
- UiO (Mysterud, Easterday: stipendiat Lars Qviller)
- Veterinær Instituttet (Ytrehus, Viljugrein)
- Bioforsk (Meisingset)
- Også med: NINA (Veiberg), UMB (Loe)
- Videre merking med GPS Tingvoll/omegn

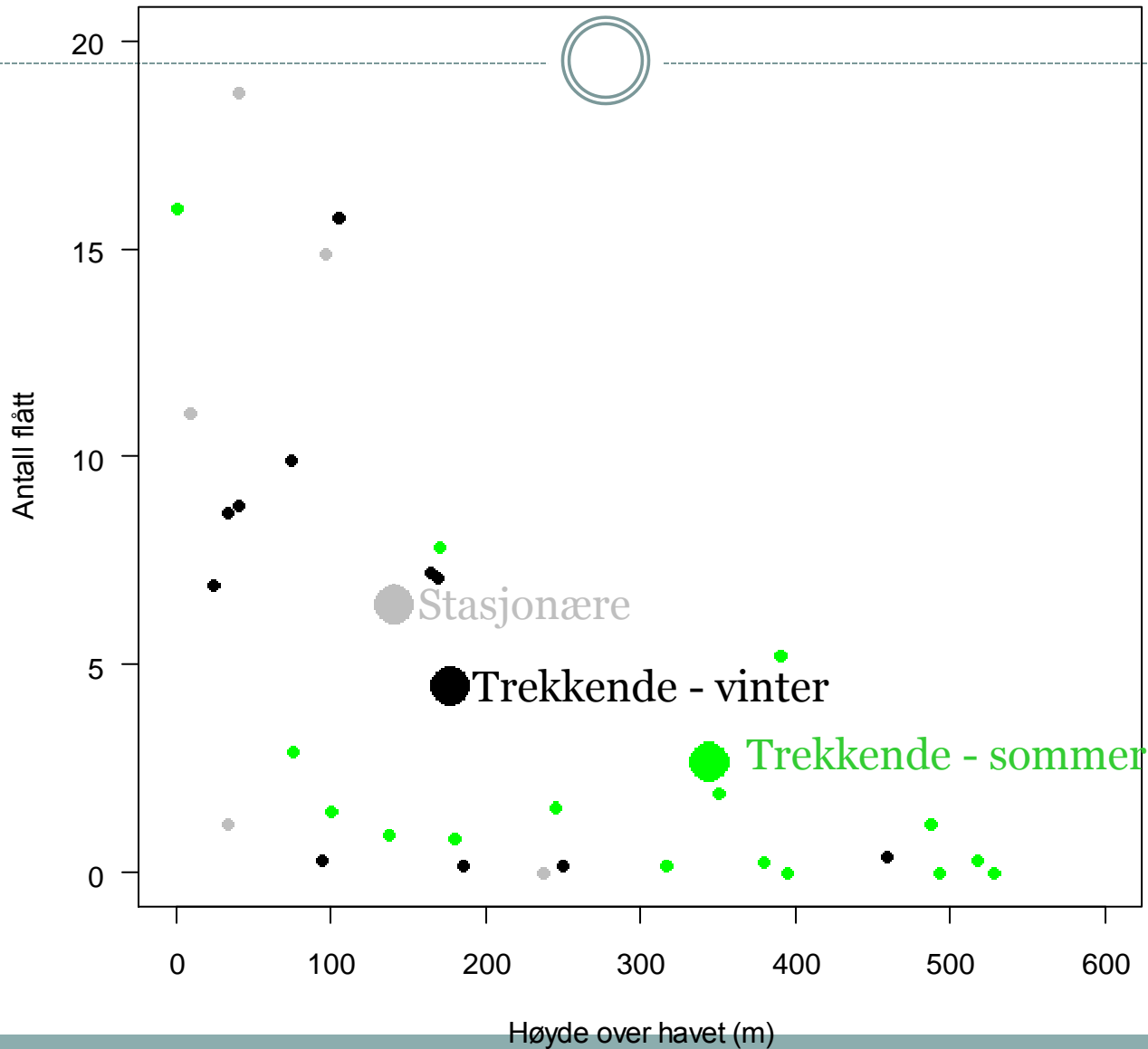
Sogn og Fjordane

H5: Flått gir også en fordel med trekk

Konklusjon

	Andel	Distanse	Tidspunkt	Varighet
H ₁ . Plantefenologi	Trekk også ved lav tetthet	Lenger trekk hvis høy topografisk variasjon	Vår: Koblet til fart på “green-up”	Vårtrekk langvarig og knyttet til plante “green-up”; lenger varighet hvis høy topografisk variasjon; kortere varighet trekk høst enn vår
H ₂ . Unngå konkurranse (vinter)	Mer trekk høy tetthet	Lenger trekk høy tetthet	Tidlig vårtrekk høy tetthet; Forsinket høsttrekk høy tetthet; Langt trekkende hjort drar før	Kort varighet
H ₃ . Sosial hindre (sommer)	Mindre trekk ved høy tetthet	Kort trekk høy tetthet	Tidlig vårtrekk høy tetthet	Kort varighet
H ₄ . Predasjon	Trekk ved lav bestandstetthet			Kort varighet
H ₅ . Parasitter	Mer trekk høy tetthet	Lenger trekk høy tetthet	Tidlig vårtrekk høy tetthet	Kort varighet